

§ 11 miljøgodkendelse af soproduktionen

Stolbro Nørregade 10, 6430 Nordborg

*Meddelt:
7. november 2012
Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen*

Kommunen afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 11 på Stolbro Nørregade 10, 6430 Nordborg, matr. nr. 54 Stolbro, Egen til udvidelse af dyreholdet fra 350 søer svarende til 81,4 DE til 800 søer svarende til 186,05 DE og opførelse af nyt staldkompleks bestående af løbe/drægtighedsstald og farestald samt foderopbevaring på i alt 3.300 m². Desuden skal der bygges ny gyllebeholder på 3000 m³.

Godkendelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af den miljøtekniske redegørelse, kommunes vurdering og vilkår.

Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg men ikke ejendommens bortforpagtede arealer idet husdyrgødning afsættes til biogasanlæg.

Miljøgodkendelsen omfatter også dispensationer i forhold til afstandskrav.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Gyldighed

Udvidelsen skal være påbegyndt inden 2 år fra godkendelsesdato og udnyttet inden 3 år fra godkendelsens meddelelse.

Offentlighed

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelse gennemført en nabohøring fra den 10.10 2012 til den 05.11.2012. Høringen og annonceringen gav en kommentar fra en nabo. Kommentaren gav ikke anledning til projektjusteringer idet naboen udelukkende havde spørgsmål vedr. sin ejendoms status som landbrugsejendom i forhold til projektet. Et udkast til godkendelsen har været i høring hos ejer/ansøger Jens Peter Christiansen og rådgiver Jakob Altenborg, Miljø & Natur Landbrugsrådgivning.

Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk og i Sønderborg Ugeavis 7. november 2012.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2020.

Ansøger og ejerforhold

Ansøgerens navn: Jens Peter Christiansen
Adresse Stevningnorvej 19, 6430 Nordborg
Telefon: 2166 7889

Virksomhedens navn:
Adresse: Stolbro Nørregade 10
Matrikel: 54, Stolbro, Egen m.fl.
CVR-nr.: 29906777
CHR-nr.: 94954
Kontaktperson: Jens Peter Christiansen
Direkte telefon: 2166 7889
E-mail: nygaarden@bbsyd.dk

Ejer af ejendommen: Jens Peter Christiansen
Ejer af virksomheden: Jens Peter Christiansen
Stevningnorvej 19, 6430 Nordborg

Konsulent: Jakob Altenborg
Miljø & Natur Landbrugsrådgivning
Frellingvej 27, 8560 Kolind
Tlf. 2625 9791
Email: jakob@miljoeognatur.dk

Indholdsfortegnelse

1	Resumé og samlet vurdering.....	7
1.1	Ansøgning	7
1.2	Ikke teknisk resumé.....	7
2	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	9
2.1	Planmæssige forhold.....	9
2.2	Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.....	9
2.3	Placering i landskabet.....	10
3	Husdyrhold, staldanlæg og drift.....	13
3.1	Bygninger	13
3.2	Husdyrhold og staldindretning.....	14
3.3	Ventilation	17
3.4	Fodring.....	18
3.5	Energi- og vandforbrug.....	19
3.6	Restvand herunder regnvand	20
3.7	Affald.....	21
3.8	Råvarer og hjælpestoffer.....	23
3.9	Driftsforstyrrelser eller uheld	23
3.10	Biaktivitet/bivirksomhed.....	24
4	Gødningsproduktion og –håndtering.....	24
4.1	Gødningstyper og mængder	24
4.2	Flydende husdyrgødning	25
4.3	Gyllekøling	26
4.4	Udbringning af husdyrgødning	27
5	Forurening og gener fra husdyrbruget	27
5.1	Ammoniak og natur	27
5.2	Beskyttet natur.....	28
5.3	§ 7.....	32
5.4	Grundvand	33

5.5	Natura 2000	33
5.6	Bilag IV-arter	34
5.7	Lugt.....	35
5.8	Fluer og skadedyr.....	36
5.9	Transport	37
5.10	Støj fra anlægget og maskiner.....	37
5.11	Støv fra anlæg og maskiner.....	38
5.12	Lys.....	38
6	Kultur- og fortidsminder.....	39
7	Bedste tilgængelige teknik (BAT).....	39
8	Alternative løsninger og 0-alternativet.....	41
4.0	Alternative løsninger	41
4.1	o-alternativ	41
9	Husdyrbrugets ophør	42
10	Egenkontrol og dokumentation	42
11	Offentliggørelse	43
12	Konklusion	45
13	Generelt.....	45
14	VILKÅR	45
14.1	GENERELT.....	45
14.2	HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD.....	46
14.3	HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT	47
14.4	GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING	51
14.5	FORURENING OG GENE FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG	51
14.6	BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK.....	53
14.7	HUSDYRBRUGETS OPHØR.....	53
14.8	EGENKONTROL OG DOKUMENTATION.....	54

TILLADELSEN ER UDARBEJDET AF:

Sønderborg Kommune

Landbrugsafdelingen

Teknik og Miljø

Rådhusvej 10

6400 Sønderborg

Sagsbehandler: Sussanne Bigum Mortensen

Sag nr.: 09/77043

KS: RSLA

1 Resumé og samlet vurdering

1.1 Ansøgning

Sønderborg kommune har modtaget ansøgning nr. 12059 fra Jens Peter Christiansen om miljøgodkendelse af udvidelse og drift af husdyrproduktion på Stolbro Nørregade 10, 6430 Nordborg. Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Sønderborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 17.12.2009. Seneste version af ansøgning, version 6, er modtaget den 28.08.2012.

Miljøgodkendelsen omfatter udelukkende ejendommen på Stolbro Nørregade 10, hvor der ansøges om udvidelse af dyreholdet fra 350 søer svarende til 81,4 DE, til 800 søer med 28 grise/årssøer svarende til 186,05 DE. Til bedriften hører desuden Stevningnorvej 19 og Stevningnorvej 8. På disse ejendomme findes der også en husdyrproduktion, men der er ingen produktionsmæssig sammenhæng, da begge disse produktioner kører selvstændigt allerede. Al husdyrgødning forudsættes afsat til biogasanlæg. Der indgår derfor ingen vurdering af arealer i denne miljøgodkendelse.

Den nye drægtighedsstald placeres nord for eksisterende sostald og integreres med denne. Farestalden bygges parallelt med eksisterende stald.

I forbindelse med udvidelsen etableres der gyllekøling i den ny drægtighedsstald. Herved reduceres virksomhedens energiforbrug væsentligt og miljøet spares for CO₂. Herudover optimeres fodertildelingen til søerne, således at ammoniakemissionen fra staldene reduceres markant. Der opføres en ny gyllebeholder i tilknytning til den eksisterende. Begge beholdere overdækkes med teltdug.

Den miljøtekniske beskrivelse bygger på virksomhedens ansøgning og en række supplerende oplysninger.

Hvor det er fundet relevant, har Sønderborg Kommune vurderet på konsekvenserne af udvidelsen, samt givet begrundelse for de opstillede vilkår.

1.2 Ikke teknisk resumé

Sønderborg Kommune vurderer, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte udvidelse af soproduktionen på Stolbro Nørregade 10, 6430 Nordborg i henhold til reglerne i Bekendtgørelse om lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, nr. 1486 af 4.dec 2009. Godkendelsen er udarbejdet på grundlag af virksomhedens ansøgning – ansøgningsskema 12059 modtaget 17. december 2009, samt supplerende oplysninger modtaget løbende. Den endelige godkendelse er baseret på versions nummer 6 af ansøgningsskemaet 12059 modtaget den 28.08.2012. Miljøgodkendelsen er betinget af de fastsatte vilkår og forudsætninger. Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk beskrivelse og kommunens vurdering af ændringen og udvidelsen og dens miljømæssige virkninger på naturen, miljøet og naboer.

Produktion og arealer

Soproduktionen på Stolbro Nørregade 10 udvides fra de nuværende 350 søer, i alt 81,4 DE til 800 årssøer i alt 186,05 DE. I godkendelsen er det ligeledes forudsat at 175,46 DE svinegylle fra andre ejendomme på samme bedrift, sammen med gyllen fra produktionen på Stolbro Nørregade 10, svarende til sammenlagt 361,51 DE afsættes til biogasanlæg.

Placering

Der opføres en ny drægtighedsstald på 1950 m², som placeres nord for eksisterende produktionsanlæg. Farestalden opføres parallelt med eksisterende stald. Der nedrives flere ældre bygninger i forbindelse med projektet. Staldbygningerne vil blive opført i betonelementer

med naturfarvede søsten, gråt eternit tag og facade i neutral grå nuance. For at mindske det samlede anlægs visuelle indflydelse på det omkringliggende landskab, stilles der krav om beplantning ved produktionsanlægget. Der forefindes eksisterende beplantning mod øst, men mod vest skal der etableres ny afskærmende beplantning.

Lugt

Produktion vil forsætte i de eksisterende stalde med en lavere belægning. Udvidelsen medfører, ifølge beregningerne, ingen lugtgener hos nærmeste naboerne. Nærmeste nabo uden landbrugspligt ligger 900 meter fra lugtcentrum. Den beregnede geneafstand for lugt er 103 meter for det samlede anlæg til enkeltbolig. Sønderborg Kommune vurderer, at geneafstanden overholdes og at der kan gives godkendelse til ændringen og udvidelsen.

Transporter til og fra ejendommen

Udvidelsen af produktionen på ejendommen vil bl.a. medføre at antallet af transportere øges fra ca. 160 til ca. 468 årligt. Transporterne vil hovedsageligt foregå i dagtimerne og vil gå gennem Stolbro. Langt hovedparten af transporterne er dog transport af husdyrgødning til biogasanlæg.

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

Der findes ingen arealer med særlig værdifuld natur, som er beskyttet efter § 7 i lov om godkendelse af husdyrbrug inden for en afstand af 1 km fra anlægget og det nærmeste Natura 2000 område 5,5 km væk.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvand

Alt gyllen afsættes til biogasanlæg. Der indgår derfor ingen arealer i denne miljøgodkendelse.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og afsætning af gylle, håndtering af restvand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som tilfredsstillende.

BAT

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg. Endvidere vurderer kommunen det, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

Alternativer

Der er undersøgt flere alternative placeringer af anlægget, men det er vurderet at den valgte placering i tilknytning til allerede eksisterende bygninger tilgodeser naboer og område mest muligt.

Høring

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelse gennemført en 3 ugers nabohøring indenfor konsekvensområdet for lugt, som har en radius på 416 m samt en partshøring af berørte parter. Høringen gav en enkelt kommentarer udover kommentar fra ansøger, der er indarbejdet i denne godkendelse.

Denne miljøgodkendelse meddeles i henhold til Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, nr. 1486 af 4.dec 2009.

2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Bilag 1 viser en oversigtsplan med angivelse af anlæggenes placering i forhold til omgivelserne.

2.1 Planmæssige forhold

Ifølge regionplanen for Sønderjyllands Amt 2005-2016 ligger ejendommen og dens jorder udenfor nitrattfølsomme områder, fosfortfølsomme områder og andre særlige beskyttelsesinteresser. Jorden afvander ikke til marine Natura 2000 områder.

Ifølge Forslag til Restvandsplan 2009/2016 for Sønderborg Kommune, som omfatter planperioden til år 2016, er området ikke kloakeret. Proces- og sanitært restvand nedsives og tagvand udledes til et nyetableret bassin/sø til nedsivning og fordampning af regnvand. Det vurderes at etableringen af søen vil være til gavn for dyrelivet i området.

Ejendommen forsynes med vand fra Guderup Vandforsyning.

2.2 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.

Afstande til kommuneplaner/lokalplaner fremgår af tabel 1. Planmæssige forhold fremgår af bilag 9.

Tabel 1 Afstande til kommuneplaner/lokalplaner iht. Husdyrlovens § 6.

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens fremtidige byzone	980 m	Afstanden er fra nærmeste punkt af drægtighedsstald	50 m
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens fremtidige sommerhusområde	➤ 50 m	Der er ingen sommerhusområder indenfor 2 km	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål	620m	Stolbro	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.	➤ 50 m	Intet område indenfor 1 km	50 m
Samlet bebyggelse	620 m		
Nabobeboelse uden landbrugspligt	900 m		50 m
Nabobeboelse med landbrugspligt	90 m	Fra farestalden	50 m

Husdyrbruget er placeret i landzone, med ca. 90 meter til nærmeste beboelse, der ligger vest for den nye farestald. Der er landbrugspligt på ejendommen. Nærmeste område, som er udlagt til boligområde (samlet bebyggelse) er Stolbro der er beliggende ca. 620 meter sydøst for anlægget. Der er 980 meter til nærmeste byzone, Stevning. Målene er i tabel 2 angivet fra nærmeste punkt på stalden til nærmeste punkt hos nabo. Under punktet omkring lugtgeneafstande anvender systemet et lugtgennemsnit til at beregne afstandene ud fra, hvilket betyder de afviger fra de her angivne afstande.

Tabel 2 Afstandskrav iht. Husdyrlovens § 6.

Nærmeste...	Afstand	Afstandskrav
Beboelse på samme ejendom	19 m	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	➤ 25 m	25 m
Fælles vandindvindingsanlæg	2400 m	50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	1800 m	25 m
Vandløb	430 m	15 m
Dræn	180 m	15 m
Sø	900 m	15 m
Privat fælles vej/ offentlig vej	40 m	15 m
Naboskel	7 m	30 m

Dispensationer

Der er søges om dispensation for afstand til naboskel. Den nye drægtighedsstald vil komme til at ligge i samme afstand som den eksisterende stald, den nye farestald i en afstand af 24 m til skel, og staldene overholder derfor ikke afstandskravet til naboskel på 30 m.

Miljømyndighedens vurdering

Alle afstandskrav til vandforsyning, vej m.v. i henhold til § 8 i "Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug" er overholdt. Afstanden til naboskel er dog ikke overholdt, og derfor søges der om dispensation fra afstandskravet på 30 m til 7 m. Det er vurderet at placeringen nær naboskel er at foretrække frem for en placering nærmere naboerne mod vest

Der stilles ikke yderligere vilkår til placeringen af bygningerne.

2.3 Placering i landskabet

Beliggenhed

Stolbro Nørregade 10 ligger 2,7 km vest for Guderup i et yngre morænelandskab, skabt under den sidste istid. Ejendommen ligger i et terræn, som skråner jævnt mod kysten mod syd og vest. Augustenborg Fjord ligger ca. 1100 meter syd for ejendommen. Det er et mellemskala-landskab, men de mange skovbevoksninger gør, at der findes mange mindre landskabsrum i området særligt vest for ejendommen. Ca. 400 meter mod nord, skråner terrænet stejlt ned til Stolbro Bæk, som løber ud i Stevning Nor. Fra bækken skråner terrænet igen opad mod

Stevning, som ligger ca. 1 kilometer nord-nordøst for Stolbro Nørregade 10. Landsbyen Stolbro ligger 630 meter sydøst for ejendommen.

Landskabelige udpegninger

Landskabet er i Kommuneplanen udpeget som uforstyrret landskab og som et værdifuldt kystlandskab. For landbrugsbyggeri betyder det, at nyt byggeri så vidt muligt skal opføres i tilknytning til eksisterende byggeri og udformes under hensyntagen til værdierne i landskabet.

Søer og vandløb

Stolbro Nørregade 10 ligger relativt højt i landskabet og der er derfor ikke meget vand i umiddelbar nærhed af ejendommen. I de mange mindre skove øst for ejendommen, er der moser. Nærmeste § 3 sø ligger 550 meter nordvest for ejendommen.

Ca. 600 meter nord for ejendommen løber Stolbro bæk i øst-vestlig retning. Den munder ud i Stevning Nør og udgør en biologisk korridor. Ca. 650 meter syd for ejendommen løber Osbæk mod syd, hvorefter den løber ud i Augustenborg Fjord.

Byggelinjer

Det nye staldanlæg kommer til at ligge inden for skovbyggelinjen. Inden for den linje, må der ikke opføres nyt byggeri – driftsmæssigt nødvendigt landbrugsbyggeri er undtaget fra reglen.

Rumlige og visuelle forhold

Stald

Fra syd: Der er havudsigt mod syd fra stuehuset. Den nye stald kommer til at ligge i forlængelse af den eksisterende stald, som ligger bag ved stuehuset mod nord. Den nye staldbygning vil ikke blive synlig fra syd og dermed fra vandet.

Fra nord: Stevning ligger ca. 1 kilometer nord-nordøst for ejendommen på et bakke drag på den modsatte side af Stolbro Bæk. Stevning ligger højere end Stolbro Nørregade 10 – henholdsvis kote 30 og kote 15. Det kan derfor forventes, at den nye stald vil være meget synlig fra Stevning. Det er imidlertid ikke tilfældet, da de mange hegn og småbeplantninger i landskabet mellem Stevning og Stolbro Nørregade 10 i høj grad vil sløre indblikket til den nye (og den eksisterende) stald. Hegnet, som løber langs den eksisterende og den nye stald er også med til at sløre indblikket. Ansøger har desuden foreslået, at der etableres et levende hegn ved nordgavlen på den nye stald.

Fra vest: Den nye staldbygning vil blive mest synlig fra naboen på Nørre Stolbrogade 12, hvorfra man ser ind på siden af den nye stald. Stuehuset på Nørre Stolbrogade 12 er dog visuelt orienteret mod syd. Ansøger har foreslået, at der etableres en hegnsbeplantning langs med den nye stald.

Fra sydøst: Stolbro er en langstrakt landsby, som starter 630 meter sydøst for Stolbro Nørregade 10 og fortsætter mod øst. Fra landsbyafgrænsningen mod nord, er der mange syd-nord orienterede hegnsbeplantninger. De gør, at Stolbro Nørregade 10 ikke er særlig synlig fra landsbyen. Det eksisterende hegn, som ligger langs med den nye og den eksisterende staldbygning er også i høj grad med til at sløre bygningen fra Stolbro.

Gyllebeholdere

Ansøger har en gyllebeholder ved ejendommen på 1000 m³ (som fjernes) og en på 2050 m³, som ligger 370 meter syd for Stolbro Nørregade 10 i åbent land. Fra beholderen er der 600 meter til Stolbro og 600 meter til nærmeste nabo mod vest. Der er ca. 700 meter til kysten fra beholderen. Der er plantet et 3 rækket hegn rundt om beholder, som gør, at den kun ses fra tilkørslen fra nord. Beholderen er ikke overdækket. Der ansøges om tilladelse til at etablere en ny gyllebeholder på 3000 m³ umiddelbart vest for den eksisterende beholder. For at opnå

den nødvendige ammoniakreduktion, skal der etableres overdækning på begge beholdere. Det betyder, at beholderne bliver 8-9 meter høje. Den eksisterende beplantning rundt om eksisterende gylletank er så høj, at den også vil virke afskærmende, selv om der kommer telt-overdækning på. Hegnet mellem vejen og marken, hvor den nye beholder skal etableres er ikke særligt tæt, hvilket betyder at synligheden fra Stolbro Nørregade er betydelig.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at den nye staldbygning ikke bliver dominerende i landskabet, da de mange eksisterende beplantninger i landskabet virker skærmende både fra Stolbro og Stevning. Den nye stald bliver mest synlig for naboen på Stolbro Nørregade 12. For at skærme den nye stald af i forhold til nabobebyggelsen samt fra Stevning, stiller Sønderborg Kommune vilkår om, at der etableres et 2-rækket hegn langs med de nye stalde, som forbindes med det eksisterende hegn langs haven mod vest og med det eksisterende hegn langs staldbygningen mod øst, jævnfør den indsendte ansøgning. Hegnet skal vedligeholdes. For at sikre afskærmningen af stalden mod øst, stiller Sønderborg Kommune vilkår om, at det eksisterende hegn mod øst forstærkes med en ekstra række buske og lave træer.

Sønderborg Kommune vurderer, at overdækningen af den eksisterende og den nye gyllebeholdere vil øge beholderens synlighed, særligt fra nord og fra vest. Når beholderne overdækkes vil de muligvis også kunne ses fra vandet. Derfor stilles der vilkår om en tre-rækket skærmende beplantning rundt om beholderne. Det vurderes, at den eksisterende beplantning rundt om gylletank I, som indeholder en stor del høje træer, fungerer fint som afskærmning og at denne sammensætning af buske og træer også vil kunne fungere rundt om den nye beholder. Sønderborg Kommune vurderer, at det eksisterende hegn langs vejen, hvor den nye beholder etableres ikke vil afskærme den nye beholder tilstrækkeligt mod nord. Der stilles derfor vilkår om, at der etableres et tre-rækket hegn mellem det eksisterende hegn og adgangsvæjen med samme plantesammensætning som i den øvrige afskærmende beplantning omkring gyllebeholderne.

Der stilles vilkår til at der etableres et løvfældende hegn rundt om de nye stalde med placering som på bilag 3. Hegnet skal være tæt i bund- og mellemlaget og bestå af hjemmehørende arter.

Det eksisterende hegn i skellet mellem markerne på matrikel 54 og 195, Stolbro, Egen ejerlav skal vedligeholdes således, at der maksimalt er 1,5 meter mellem træerne og hegnet.

Der skal etableres et supplerende 1-rækket hegn langs det eksisterende hegn i skellet mellem markerne på matrikel 54 og 195, Stolbro, Egen ejerlav. Den supplerende række skal etableres i samme udstrækning som den eksisterende og den nye stald, hen til, hvor det nyetablerede hegn ved gavlen af den nye drægtighedsstald støder til. Se bilag 3. Hegnet skal etableres og vedligeholdes således, at der maksimalt er 1,5 meter mellem træerne. Det skal være tæt i bund- og mellemlaget og bestå af hjemmehørende arter. Hegnet skal være etableret senest samme efterår/vinter, hvor den nye stald er færdigbygget.

- Planteforslag: Syren (*Syringa vulgaris* 3 års frøplanter str. 50-80 cm.). Er skyggetålende og bliver forholdsvis tæt.

Den nye gyllebeholder skal etableres således, at beholderens kant kommer til at ligge i samme kote som kanten på den eksisterende beholder.

For at sikre at de to teltoverdækninger ikke kommer til at dominere det omkringliggende landskab, stilles der vilkår til at telt-pressenningerne på de to gyllebeholdere skal være ens og mørke, dvs. mørkegrå eller mørkegrønne.

Det eksisterende 3 rækkede hegn rundt om eksisterende gylletank, skal videreføres rundt om den nye gylletank helt op til kørevejen, som vist på bilag 4.

Da alle beskyttelseslinjer er overhold stilles der ikke yderligere vilkår til placeringen.

3 Husdyrhold, staldanlæg og drift

3.1 Bygninger

Ejendommens bebyggede erhvervsareal er på ansøgningstidspunktet ifølge BBR opgjort til 1387 m². Heraf er 1450 m² tagflader. Der er intet befæstet areal.

Bilag 1 viser tegning over den samlede virksomhed.

Oplysninger om bygningernes grundplan, bygningshøjde, taghældninger, bygningsmaterialer og farver, afskærmende beplantning, bebyggelsens fremtidige anvendelse, belyningsforhold m.v. fremgår af tabel 3.

Tabel 3 Bygninger

Nr	Bygning	BB R Nr.	Grundplan	Bygningshøjde	Taghældning	Bygningsmaterialer /farver	Ændringer
1.1.1 (ST-32218)	Drægtighedsstald	-	1950	6,5	20	Elementer med søsten og gulfarve, grå eternit	Nyt byggeri
1.1.2 (ST-111781)	Farestald	-	1150	6,5	20	Elementer med søsten og gulfarve, grå eternit	Nyt byggeri
1.1.3 (32219)	Eksisterende stald	2	800	5,8	25	Gule sten, eternit plader	Eks. t
1.1.6.	Gylletank	-		2,5*	-	-	Eks. t
1.1.7.	Gylletank	-		2,5*	-	-	Nyt byggeri

*Hertil kommer højden af overdækningen

Ansøger har yderligere to ejendommen med husdyrproduktion, Stevningnorvej 8 og 19. Stevningnorvej 8 har en nuværende produktion på 250 årssøer. I forbindelse med etableringen af soanlægget anmeldes produktionen til 12.000 smågrise. Stevningnorvej 19 har en godkendelsen til produktion af 9.500 smågrise og 2.500 slagtesvin. Denne produktion anmeldes ændret til 10.700 smågrise og 2300 slagtesvin.

Det ansøgte kræver bygningsmæssige udvidelser. Der skal således bygges nyt drægtighedsstald, ny farestald, foderfaciliteter samt gyllebeholder syd for ejendommen. Alle de nye bygninger vil blive opført i betonelementer med naturfarvede sten og gulfarve i betonen, røde gavle og gråt eternit tag.

Den planlagte ombygning forventes påbegyndt i 2012, og anlægget forventes i drift slutningen af 2013.

Miljømyndighedens vurdering

Kommunen har vurderet på de visuelle gener i forbindelse med udvidelsen.

Placeringen som er vist i bilag 1, har kommunen accepteret. Med de forudsætninger der er beskrevet i foregående afsnit, vurderer kommunen, at bygningernes placering og udformning ikke vil give anledning til væsentlig påvirkning af naboer og landskab. Der stilles ikke yderligere vilkår hertil.

3.2 Husdyrhold og staldindretning

Landbruget drives som et konventionelt landbrug.

Ejendommens årlige dyrehold/produktion udregnet efter de gældende regler for beregning af dyreenheder. Dyreholdet består i nudriften af 350 søer svarende til 81,4 DE og i ansøgt drift 800 søer 28 grise/årso, svarende til 186,05 DE, se tabel 4.

Tabel 4 Dyreholdets størrelse

Dyrehold og staldtype for ansøgt drift	Staldafsnit nr.	Antal årsdyr	Stipladser	DE
Årssøer, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, delvist spaltegulv	1.1.1. (ST-32218)	800	540	129,96
Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv,	1.1.2. (ST-111781)		180	38,79
Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv	1.1.3 (ST-32219)		80	17,30
Dyreenheder i alt	-		186,05	

Godkendelsens vurdering er baseret på 28 grise/årso. Der forventes ingen væsentlige variationer over året.

Soanlæg – Stald 1.1.1. og 1.1.2.

De nye stalde etableres til løsgående søer med delvist spaltegulv (25-49 % fast gulv). Dermed lever stalden op til BAT definitionerne i EU's BREF notat, hvor gulv med delvist spaltegulv med et vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle er defineret som BAT.

Gyllekøling

Der etableres gyllekøling i drægtighedsstalden. Varmen fra gyllen kan med stor fordel genanvendes i staldene, hvorved produktionens energiforbrug reduceres markant. Etableringen af gyllekølingen skal derfor ses i lyset af besparelserne på det øvrige ressourceforbrug. I tillæg hertil reduceres ammoniakfordampningen fra stalden med op til 15 %. Gyllekølingen er hovedsageligt etableret på grund af energiudnyttelse. Se i øvrigt afsnit 4.4 i godkendelsen.

Fravalg af Luftrensning

I forbindelse med udvidelse er kemisk og biologisk luftrensning overvejet i forhold til ammoniakreduktion. Både biologisk og kemisk luftrensning er dyrt at etablere og har høje drifts-

omkostninger. Det vurderes derfor at omkostningerne til etablering af luftrensning vil blive for høje, og derfor falder luftrensning ikke indenfor principperne i BAT.

Fravalg af Forsuring

Der vil ikke blive etableret forsuring på ejendommen. Man har på ejendommen valgt andre alternativer til at nedbringe ammoniakfordampningen.

BAT på staldanlæg

Med hensyn til BAT og staldsystemer så er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), dels er der BAT-teknologiblade, og dels er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger.

Af BREF-dokumentet fremgår det, at følgende staldsystemer er BAT:

Staldsystemer for søer, løbeafdelingen og drægtighedsstalden:

- fuld- eller delspaltegulv med vakuumsystem nedenunder til hyppig fjernelse af gylle, eller
- delspaltegulv og en reduceret gødningskanal

Staldsystemer for søer, farestalden:

En boks med fuldspaltede jern- eller plastikgulve og som har:

- en kombination af vand- og gødningskanal, eller
- et udskylningssystem med gødningsrender, eller
- en gødningsopsamler nedenunder

Miljøstyrelsen har udgivet en række teknologiblade for bl.a. svinehold.

Der findes p.t. 20 teknologiblade:

- Køling af gyllen i svinestalde (3. udgave, revideret 31.05.2011)
- Køling af gylle i stalde til søer og smågrise (1. udgave oprettet 26.01.2011)
- Fast overdækning af gyllebeholder (1. udgave, oprettet 11.11.2010)
- Benzoesyre til smågrise (1. udgave, oprettet 24.11.2010)
- Råprotein i slagtesvinefoder (2. udgave, revideret 31.05.2011)
- Råprotein i sofoder (1. udgave, oprettet 31.05.2011)
- Fosfor i sofoder (1. udgave, oprettet 31.05.2011)
- Råprotein i smågrisefoder (1. udgave, oprettet 31.05.2011)
- Fosfor i smågrisefoder (1. udgave, oprettet 31.05.2011)
- Fosfor i slagtesvinefoder (2. udgave, revideret 31.05.2011)
- Svovlsyrebehandling af gylle (i slagtesvinestalde) (3. udgave, revideret 31.05.2011)
- Svovlsyrebehandling af gylle i smågrisestalde (1. udgave, oprettet 20.12.2010)
- Svovlsyrebehandling af gylle i sostalde (1. udgave, oprettet 20.12.2010)
- Kemisk luftrensning med syre, slagtesvin (3. udgave, revideret 23.05.2011)
- Kemisk luftrensning med syre, smågrise (1. udgave oprettet 29.04.2011)
- Kemisk luftrensning med syre, sostalde (1. udgave oprettet 29.04.2011)
- Biologisk luftrensning, Dyretype: Søer (1. udgave oprettet 29.04.2011)
- Biologisk luftrensning, Dyretype: Smågrise (1. udgave oprettet 29.04.2011)
- Biologisk luftrensning, Dyretype: Slagtesvin (1. udgave revideret 23.05.2011)
- Delvist fast gulv, slagtesvin (3. udgave revideret 29.03.2011)

Endvidere findes der følgende BAT-byggeblade/BAT-blade:

- Faresti med delvist spaltegulv (106.02-51, revideret 11.11.2004)

Det vurderes, at BAT-byggeblad ”Luftvasker med syre, rensning af 60 % afgangsluft” (106.04-58) er uaktuelt efter udgivelsen af BAT-blad ”Luftvasker med syre”.

BREF-dokumentet konkluderer, at farestalde med bokse med et delvist spaltet gulv og en reduceret gødningskanal ikke er BAT – mens et fuldspaltet gulv er det, hvis det er på plast eller metalgulv. På dette punkt er der ikke harmoni mellem BREF-dokumentet, BAT-byggebladene og www.husdyrgodkendelse.dk.

BAT vedr. eksisterende Stald 1.1.3.

Stalden er etableret med delvist spaltegulv.

Fravalg gyllekøling

Der etableres ikke gyllekøling i eksisterende stald da det er nødvendigt at tømme staldene og optage gulvet for at eftermontere slangerne. Det vurderes som en stor omkostning og da Miljøstyrelsens BAT krav i øvrigt kan overholdes, er det fravalgt.

Stald 1.1.3 er opført i 1938 og senest renoveret i 95. Denne bygning ændres ikke i forbindelse med udvidelsen. Den forventes at have en restlevetid på ca. 15 år, hvorefter den enten vil blive renoveret eller taget ud af brug. Ansøger vurderer at det ikke vil være BAT at installere gyllekøling i denne stald, da det vil kræve at gyllekummerne brækkes op for at lægge køleslanger ned. Dette vil være uforholdsmæssigt dyrt i forhold til staldens restlevetid.

Ifølge Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier, må et projekt som det ansøgte, bidrage med kgN/år. Udvidelsen resulterer i en ammoniakfordampning på 2087 kg N/år. Dette fremkommer ved anvendelse af gyllekøling i drægtighedsstald, reduceret tildeling af foder samt overdækning af både den eksisterende og den nye gyllebeholder.

For den ansøgte produktion er BAT niveauet beregnet ud fra hvad der er muligt i eksisterende stalde og for nye stalde. BAT niveau er beregnet i tabel 5.

Tabel 5 Beregning af BAT for eksisterende og nye stalde

Staldafsnit	ID	Staldsystem	Dyr	Antal	BAT niveau kg N/årss o *	Ammoniak BAT Kg N/år
Eksisterende	1.1.3	Kassestier med delvist spaltegulv	Søer	260	0,8	208
Ny Farestald	1.1.1	Kassestier med delvist spaltegulv	Søer	540	2,7 x 0,3=0,8 1	436,4
Ny Drægtighedsstald	1.1.2	Drægtighedsstald med delvist fast gulv	Søer	800	2,7 x 0,7=1,8 9	1512
I alt						2157,4

*Tabel 1a, 1b og 2 i MSTs Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)

Miljømyndighedens vurdering

For at kunne kontrollere om godkendelsens vilkår om maksimalt dyrehold overholdes - med hensyn til antal, vægt og sammensætning af dyr – stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal.

Der er i staldene delvist spaltegulv (25-49 % fast gulv), hvilket vurderes at leve op til BAT, når det maksimale emissionsniveau jf. Miljøstyrelsen vejledende emissionsgrænser overholdes, se afsnit 8.

Den samlede ammoniakfordampning fra anlægget før udvidelsen er beregnet til 1123,36 kg N/år, og efter udvidelsen 2087,04 kg N/år, altså en mer-fordampning på 1036,32 kg N/år. Ifølge Miljøstyrelsens vejledende BAT-emissionsgrænser er der beregnet et BAT-niveau på 2157,4 kg N/år, se tabel 5. Dette BAT-emissionsniveau er overholdt ved hjælp af gyllekøling, fast overdækning af gyllebeholdere, samt fodertilpasning.

Der stilles vilkår til etablering af gyllekøling i stald 1.1.1 og 1.1.2.

Der stilles vilkår til at der etableres fast overdækning på de beholdere 1.1.6 (gylletank I) og 1.1.7 (Gylletank II) se bilag 1.

Der stilles vilkår til etablering af fast gulv (25-49 %) i de nye staldbygninger 1.1.1 og 1.1.2.

På baggrund af ovenstående redegørelse vurderes det, at der anvendes BAT med hensyn til staldindretning mv.

Ansøger har redegjort for, at fravalget sker af praktiske og økonomiske hensyn. Sønderborg Kommune har vurderet på fravalg grundet praktiske og økonomiske hensyn, og vurderer på denne baggrund, at det beskrevne projekt med de beskrevne tiltag, lever op til BAT.

Ansøger har også redegjort for staldbygningernes levetid og kommende indførelse af BAT.

Sønderborg Kommune vurderer, at projektet kan realiseres i de ønskede staldbygninger med den ansøgte indretning og placering, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til staldindretning.

Ændringer af f.eks. staldindretning eller ventilationsarrangementer, må kun ske efter forudgående accept fra miljømyndigheden.

3.3 Ventilation

Drægtighedsstalden etableres med undertryksventilation. Herved sikres de mest optimale forhold for søerne og samtidig sikres også at der bruges mindst mulig energi. Desuden bliver udsugningsenhederne vasket for hvert hold søer. Herved reduceres vindmodstanden i aftrækskanalen og der spares store mængder energi. Stalden er endvidere forsynet med en sikkerhedsventilation i den østlige gavl.

Farestald etableres med diffus ventilation med indsugningskorstenene placeret i tagfladen og udsugninger placeret ved kip. Kanalerne rengøres i forbindelse med holdskift i staldene, herved reduceres vindmodstanden i aftrækskanalen og der spares store mængder energi. I tilfælde af strømsvigt findes der nødventiler i vægge og loft.

Vedligeholdelse og rengøring af aftrækskanalerne medfører endvidere at støj fra ventilationen reduceres. Hastigheden af luften reduceres og hastigheden på ventilatorerne reduceres. Herved reduceres mulig støj fra aftrækskanalerne.

BAT på ventilation

Mellem hvert hold grise rengøres staldene og herunder også ventilationen. Ventilationen er temperatur- eller frekvensstyret, således der kun ventileres, når der er behov. Dermed opnås optimal temperatur i stalden og samtidig bruges ikke mere energi end nødvendigt. Ventilationsafkastene vaskes desuden mellem hvert hold grise. Herved reduceret luftmodstanden i afkastet og der spares energi.

Farestalden etableres med ligevægtsventilation, luftindtag i væggen.

Drægtighedsstalden og løbestalden etableres med undertryksventilation med nødventiler i loftet.

Miljømyndighedens vurdering

Ventilationsanlægget er computerstyret. Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation). Da stalden har styret ventilation, stilles der vilkår om, at færrest mulige ventilationsafkast i de enkelte staldsektioner må være i brug samtidig, så den højst mulige afkasthastighed opnås.

Sønderborg Kommune vurderer, at ventilationssystemet ikke giver anledning til gener for de omkringboende og der stilles derfor ikke yderligere vilkår.

3.4 Fodring

Der fodres med foderoptimerede foderblandinger, hvor tildeling af N og P begrænses mest muligt. Der udarbejdes foderplaner der i den forbindelse optimeres så tildelingen af N og P begrænses mest muligt. Der anvendes flere blandinger til søerne, således blandingen altid er optimeret soens behov i hhv. drægtighedsperioden og i perioden hvor soen har smågrise. Man vil til en hver tid på ejendommen holde sig orienteret om nye muligheder i relation til bedre udnyttelse af næringsstofferne i foderet. På bedriften anvendes som udgangspunkt normer for N og P i foderet. Det er vurderet, at effekten af reduktionen af N og P udover de lave danske normer ikke vil være proportionalt med de øgede udgifter til foder samt en potentiel nedgang i produktiviteten. Dog er råproteinindholdet til søer reduceret til 135 gr./FE, og der anvendes 1460 FE pr. årssø

På ejendommen anvendes foder tilsat fytase. Ved at anvende fytase i foderet kan der opnås en bedre fosforudnyttelse og samtidig reduceres udledningen af fosfor via gødningen til miljøet. Fordøjeligheden af fosfor i foderblandinger til svin er ofte lav, hvorved fosfor udskilles via gødningen. Den primære årsag til den lave fordøjelighed er, at op til 80 procent af fosfor i olie/proteinholdige frø og korn er bundet som fytat, hvilket er vanskeligt at fordøje for svin. Det er derfor nødvendigt, at enzymet fytase er til stede for, at den fytatbundne fosfor bliver tilgængelig for grisen. I og med der anvendes hjemmeblandet foder er fytase aktiviteten i kornet stadig høj, men alligevel anvendes der tilskudsfoder med ekstra fytase.

Management på bedriften stiler mod et minimum af spild af foderrester.

Miljømyndighedens vurdering

Selv om at Miljøstyrelsens vejledende ammoniakemissionsniveau opnåelig ved bedste tilgængelige teknik er opfyldt, er der indtastet en foderkorrektion på 1460 FE/år, 28 fravænnede grise/år samt max 135 g/råprotein p. FE. Normtallet 2010/2011 er 1500 FE/år, 138 g råproten pr. FE og 27.2 fravænnede grise/årssø.

For at sikre at de indtastede forudsætninger i www.husdyrgodkendelse.dk overholdes, stilles følgende vilkår:

Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som N ab dyr pr. årssø x antallet af årssøer skal være mindre end 19.500 kg N pr. år.

- "N ab dyr pr. årssø" beregnes ud fra følgende ligning:

$$N \text{ ab dyr pr årssø} = ((F_{Eso} \text{ pr. årssø} \times \text{gram råprotein pr. } F_{Eso}) / 6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257)$$
$$= (((1460 F_{Eso} / \text{årssø} \times 135 \text{ g råprotein p. } F_{Eso}) / 6250) - 1,98 - (28 \times 7,2 \times 0,0257))$$

= **24,37 kg N/år**

Ovenstående skal dokumenteres med beregning fra konsulent i forbindelse med gødningsregnskabet.

Foderet skal indeholde tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor ved brug af for eksempel højtfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase. Tilsætningen skal kunne dokumenteres for miljømyndigheden på forlangende. Dokumentation skal gemmes mindst 5 år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

Sønderborg Kommune vurderer, med baggrund i ovenstående, at BAT-niveauet for foder er opfyldt.

3.5 Energi- og vandforbrug

I forbindelse med drift af ejendommen og den beskrevne husdyrproduktion før og efter udvidelsen, er der skønnet at være et forbrug af råvarer og hjælpestoffer som angivet i tabel 6.

Tabel 6. Forbrug af råvarer og hjælpestoffer

Middel	Før udvidelse-mængde pr. år	Efter udvidelse-mængde pr. år
El til produktionen	30.000 kWh	90.000 kWh
Vandforbrug, drikkevand i produktionen	1.700 m ³	4.000 m ³
Vandforbrug til vask af stalde	120 m ³	300 m ³

Vandforbruget er beregnet ud fra Håndbog i Svinehold 2008.

Der vil være en stigning af energiforbruget til fodring og ventilation, samt genindvinding af varme.

Der anvendes lav-energi lysstofrør i staldene. Mellem hvert hold grise rengøres staldene og herunder også ventilationen. Ventilationen er temperatur- eller frekvensstyret, således der kun ventileres, når der er behov. Dermed opnås optimal temperatur i stalden og samtidig bruges ikke mere energi end nødvendigt. Ventilationsafkastene vaskes desuden mellem hvert hold grise. Herved reduceret luftmodstanden i afkastet og der spares energi.

Vandforbruget minimeres ved at der bruges drikkenipler over fodertruget. Dermed opsamles det vand, der spildes og der anvendes kun præcist det drikkevand grisene tapper. For ikke at bruge mere vand end nødvendigt og samtidig få en effektiv rengøring, anvendes højtryksrensere, når staldene rengøres. Vandforbruget kontrolleres løbende, ca. én gang hver måned.

Miljømyndighedens vurdering

Det fremgår af tabel 6, at det årlige elforbrug er på ca. 90.000 kWh i ansøgt drift. I henhold til "Håndbog for svinehold 2008 samt Konsulent Finn Udesen, Videnscenter for svineproduktion" er elforbruget for en tilsvarende produktion ca. 200.000 kWh. Det forventede forbrug i ansøgt drift ligger derfor under normen.

For at sikre en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at hvis elforbruget stiger over 200.000 kWh årligt, skal ejendommen gennemgås ved et energieftersyn. Energieftersynet er gratis og fås ved henvendelse hos ansøgers elselskab.

Der stilles vilkår om, at besøgsrapporten fra et eventuelt energieftersyn skal fremsendes miljømyndigheden. Der stilles også vilkår om, at hvis en eventuel besøgsrapport viser energiforbedringer, som via besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter modtagelsen af rapporten.

For at miljømyndigheden kan kontrollere elforbruget, skal forbruget dokumenteres, for eksempel ved fremvisning af elregning. Dokumentation skal gemmes mindst 5 år og fremvises miljømyndigheden på forlangende.

Det fremgår af tabel 6, at det forventede vandforbrug vil stige fra ca. 2.000 m³ årligt til 4.300 m³ efter udvidelsen.

I henhold til ”Håndbog for svinehold 2008” er det gennemsnitlige årlige vandforbrug tilsvarende den ansøgte produktion, ca. 4.200³ vand. Normtallet er beregnet uden forbrugt vand til overbrusning. Det har ikke været muligt at fremskaffe normtal for overbrusning. Vandforbruget holder sig tæt på normen.

For at sikre at der sker en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at vandforbruget skal registreres årligt. Vandforbruget skal noteres i en driftsjournal og forevises miljømyndigheden på forlangende.

Forbruget af El stiger som følge af udvidelsen, dog ikke i samme omfang som udvidelsens størrelse, idet det fremtidige varmeforbrug delvist dækkes ind af gyllekøling.

3.6 Restvand herunder regnvand

Tabel 7 Restvandstyper og mængder

RESTVANDSTYPER	M ³ /ÅR FØR UDVIDELSE	M ³ /ÅR EFTER UDVIDELSE	AFLEDES TIL	RENSEFORANSTALTNING
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	120 m ³	300 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Vaskeplads	-	-	-	-
Sanitært restvand fra stuehus	200 m ³	200 m ³	Septik tank	Ingen
Tagvand	750 m ³	2600 m ³	Regnvandsbassin	Nedsivning

Al håndtering af maskiner og sprøjter osv. foregår på anden ejendom. Der er derfor ingen vaskeplads tilknyttet den godkendte ejendom.

Restvand fra produktionen udgøres af vand fra rengøring af stalde, tabel 7. Restvandet ledes til gyllebeholder. Tagvand/overfladevand afledes til nyetableret regnvandsbassin nord for ejendommen. Der er søgt om tilladelse til etablering af regnvandsbassin ved afdelingen for Vand og Jord. Tilladelsen er meddelt.

Miljømyndighedens vurdering

Miljømyndigheden har registreret, at der ikke sker opbevaring eller påfyldning af bekæmpel-

sesmidler og kunstgødning på ejendommen. Der stilles derfor ingen vilkår herfor – men henstiller til, at gældende lov skal overholdes, såfremt forholdene ændres.

Der stilles vilkår om, at overførsel af gylle fra gyllebeholder til vogn skal ske på den befæstede påfyldningsplads, og at spild i forbindelse med påfyldning af gyllevogne skal opsamles. Overføres gyllen med sugetårn, vurderes det at etablering af en fast påfyldeplads ikke er nødvendig.

Der stilles tillige vilkår om, at hvis der skal foretages vask af maskiner, skal al vask af maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester, samt grisetransportvogne og foregå på støbt, tæt plads med bortledning af restvandet til opsamlingsbeholder/gyllebeholder.

Overfladevand

Der sker en ændring af de befæstede arealer ved de eksisterende stalde, som følge af det ansøgte projekt og der vil således være tale om en forøget risiko for hydraulisk overbelastning af Tagvand fra de nye bygninger. Det vurderes derfor, at der skal etableres et regnvandsbassin som beskrevet i udledningstilladelsen fra afdeling for Vand og Jord.

3.7 Affald

Affaldstyper og mængder fremgår af tabel 8.

Tabel 8: Affaldsmængder og typer

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder pr. år	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spildolie	-	-	-	-	13.02.08	06.01
Olietromle	-	-	-	-	15.01.04	56.20
Olie- og brændstof-filtre	-	-	-	-	16.01.07	06.05
Blyakkumulatorer		Egen	Kommunal modtagestation	1	16.06.01	05.99
Rester af bekæmpelsesmidler	-	-	-	-	02.01.05	05.12
Spraydåser		Egen	Kommunal modtagestation	10	16.05.04	23.00
Kanyler i særlig beholder		Egen	Dyrlæge		18.02.02	05.13
Tørbatterier – NiCd		Egen	Kommunal modtagestation	1	20.01.33	77.00
Tørbatterier – Kviksølv		Egen	Kommunal modtagestation	1	20.01.33	77.00
Fast affald:						
Tom emballage (papir/pap)	Container			Containeren tømmes ca. hver uge	15.01.01	50.00
Tom emballage (plast)	Container			Containeren tømmes ca.	15.01.02	52.00

				hver uge		
Bigbags af PE-plast		Egen	Kommunal modtagestation	100	15.01.02	52.00
Lysstofrør og elsparepærer		Egen	Kommunal modtagestation		20.01.21	79.00
Jern og metal	Intet fast	Produkthandler	Produkthandler	varierer	02.01.10	56.20
Diverse brændbart inkl. tomme medicinglas	Container			Containeren tømmes ca. hver uge	Afhængig af indhold / 15.01.07	19.00
Pap	Container			Containeren tømmes ca. hver uge	20.01.01	50.00
Papir	Container			Containeren tømmes ca. hver uge	20.01.01	50.00
Glas	Intet fast	Egen	Kommunal modtagestation		20.01.02	51.00

Håndtering af maskiner sker på anden ejendom. Derfor er der ingen olie og olieaffald. Det samme gør sig gældende for pesticider.

Døde dyr afhentes af DAKA. De opbevares under kadaverkappe indtil afhentning.

Rester af medicin, medicinglas samt kanyler afleveres til apotek eller hos dyrlægen som tager det med retur efter endt medicinering.

Miljømyndighedens vurdering

Virksomheden skal være opmærksom på, at alt affald skal opbevares, transporteres og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser herom. Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*
- *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier, Forskrift 1/2011*
- *Regulativ for erhvervsaffald, 2011*
- *Regulativ for husholdningsaffald, 2011*
- *Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr*

Undtaget er dog bestemmelserne i *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier*, som ikke gælder for godkendelsespligtige virksomheder, og dermed ikke for denne ejendom. For at sikre, at der ikke sker forurening på ejendommen i forbindelse med opbevaring og håndtering af farligt affald og kemikalier, stilles der vilkår herom. Vilkårene vil være i overensstemmelse med bestemmelserne i *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier*.

Reglerne i Fødevarestyrelsens "Bekendtgørelse om opbevaring af døde produktionsdyr" skal efterleves. Det vil bl.a. sige, at indtil afhentning skal døde produktionsdyr opbevares på en måde, der sikrer dem mod ådselædende dyr og under sådanne forhold, at opbevaringen ikke udgør risiko for spredning af smitstoffer. For at forebygge smittespredning skal opbevaringsfaciliteten være placeret i passende afstand fra offentlig vej, produktionsbygninger og arealer med produktionsdyr.

For at begrænse gener for omgivelserne, stilles der vilkår om, at døde dyr skal være overdækkede under transport fra ejendommen til oplagspladsen, at oplagspladsen skal være afskær-

met, samt at de døde dyr skal opbevares i en container eller være overdækket, så de er sikrede mod ådselædende dyr.

Når ansøger efterlever de nævnte vilkår samt bekendtgørelsens øvrige bestemmelser, er det kommunens vurdering, at gener for omgivelserne er begrænsede. I henhold til regulativerne gælder det, at medicinrester (inklusive vaccinerester og brugte kanyler) skal afleveres på apoteket. Tømt emballage kan bortskaffes med dagrenovationen.

Ligeledes kan tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage bortskaffes med dagrenovationen, mens emballage med pesticidrester skal afleveres som farligt affald – fx på en af Sønderborg Forsynings containerpladser. Alternativt kan tømt emballage fra såvel medicin som pesticider afleveres på containerpladsen som erhvervsaffald.

Ejer skal sikre sig, at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelses-anlæg.

3.8 Råvarer og hjælpestoffer

Der er ingen opbevaring af pesticider, handelsgødning, såsæd, olie, smøremidler eller andet der relaterer sig til markbruget. Jorden er bortforpagtet og derfor ingen drift.

Der forefindes en olietank til back up for gyllekøling. Tanken placeres i den nye foder bygning. Forbrug af råvarer fremgår af tabel 9.

Tabel 9. Forbrug af råvarer og hjælpestoffer

Middel	Før udvidelse-mængde pr. år	Efter udvidelse-mængde pr. år
Fyringsolie til produktionen	-	Max. 7500 l
Diesellole til produktionen	-	-
Fyringsolie/fjernvarme til beboelse	2000 l	0 l
Handelsgødning (type)	-	-

Der er ingen markdrift tilknyttet produktionen og der indkøbes derfor ingen handelsgødning.

Det forventes at alt varme til boligen kan indvindes fra gyllen, derfor er der ingen forbrug af fyringsolie til stuehuset efter udvidelsen.

Miljømyndighedens vurdering

Da det udelukkende er fyringsolie til brug ved driftsstop af gyllekølingsanlæg der anvendes på bedriften efter udvidelsen, vurderer kommunen at der ikke skal stilles vilkår til området.

3.9 Driftsforstyrrelser eller uheld

Redegørelse for mulige uheld

Utæthed i gyllebeholder

Overløb af gylle

Driftsstop af ventilationen

Minimering af risiko for uheld

For at minimere risikoen for uheld, udføres opgaver der kan give anledning hertil under opsyn. Gyllen opsuges med sugestuds hvilket betyder, at der ikke er risiko for overløb fra gyllebeholderne.

Ventilationssystemet er tilkoblet et automatisk opkald til mobiltelefon i tilfælde af strømsvigt. Ventilationssystemet er designet således, at alle spjæld åbner automatisk ved strømsvigt, så der fortsat kommer ilt til staldene.

Sker der uheld vil alarmcentralen straks blive kontaktet. Ligeledes vil kommunens Tekniske Forvaltning efterfølgende blive underrettet.

Der vil blive udarbejdet en beredskabsplan for driftsuheld når byggeriet er færdigt. Beredskabsplanen omfatter brand, overløb med gylle, kemikalie/oliespild.

Medarbejder, ejer og andre med fast adgang til bedriften bliver vejledt i beredskabsplanen.

Beredskabsplanen vil få en fast plads i servicerummet. Beredskabsplanen beskriver hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af en række kritiske situationer:

- Brand
- Udslip af gylle ved pumpning, defekte rørforbindelser, brud på gyllebeholder ved påkørsel eller materialetræthed, ved sabotage m.v.
- Strømsvigt, hvorved bl.a. staldventilationen standser

Miljømyndighedens vurdering

Miljømyndigheden vurderer, at der kan være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering og transport af gylle. Det er derfor vigtigt, at beredskabet straks tilkaldes ved uheld, der medfører forurening, og at miljømyndigheden orienteres efterfølgende. Det vurderes, at der er ekstrem lille sandsynlighed for brud på beholder.

Det er dog stadig virksomhedens pligt at forebygge og afværge driftsforstyrrelser og uheld – ligesom det er virksomhedens pligt at genoprette den hidtidige tilstand (jf. miljøbeskyttelseslovens § 71). For at mindske skaden ved et eventuelt uheld, skal der forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften. Det vil sige udformet på et sprog som de kan forstå.

3.10 Biaktivitet/bivirksomhed

Der er ingen biaktivitet på bedriften.

4 Gødningsproduktion og –håndtering

I dette kapitel beskrives og vurderes den husdyrgødning, der produceres på ejendommen og evt. afsættes og modtages fra anden side, og om mulighed for modtagelse af større mængder husdyrgødning, jf. FAQ 10. Husdyrgødningens opbevaring, håndtering og evt. teknisk forarbejdning indgår også heri.

4.1 Gødningstyper og mængder

I den ansøgte produktion produceres 4000 tons gylle inkl. drikkevandsspild og vaskevand. I tabel 10 gives en oversigt over de forskellige typer husdyrgødning m.v. der produceres, modtages og afsættes i den ansøgte produktion.

Tabel 10: Gødningstyper

Gødningstype	Kg kvælstof*	Kg fosfor*	Udnyttelses %	DE
Gylle	17.756	4267	75	186,05
Modtaget husdyrgødning (gylle)	15.891	4328	75	175,46
Afsat husdyrgødning (gylle)	-33647	-8795		-361,51
I alt til rådighed	0	0		0

* Mængderne af kvælstof og fosfor kan ikke anvendes til andet end retningsgivende størrelser. Tallene baserer sig således på normer fra 05/06, og giver dermed ikke et retvisende billede af indholdet af kvælstof og fosfor i gødningen.

Gødningsproduktionen fra Stevningnorvej 19 og 8 er medtaget i godkendelsen. På Stevningnorvej produceres der 115,69 DE fordelt på 10.700 smågrise og 2.300 slagtesvin og på Stevningnorvej 8 er produktionen på 12.000 smågrise svarende til 60 DE. Indholdet af kvælstof og fosfor er beregnet gennem husdyrgodkendelse.dk.

Der fraføres 361,51 DE gødning til biogasanlæg, svarende til alt produceret husdyrgødning fra de ejede ejendomme.

4.2 Flydende husdyrgødning

Gyllen pumpes fra staldene på Stolbro Nørregade 10 til gyllebeholderne.

Der er indsendt en kapacitetserklæring i forbindelse med ansøgningen. Den beregnede gødningsmængde (inklusive rengøringsvand, drikkevandsspild og regnvand) er i alt 4.020 m³ pr. år. Der er korrigeret for overdækning af beholderne, hvorved regnvandsandelen reduceres.

Ifølge ansøgningsmaterialet er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen på 5050 m³, hvilket svarer til 15 måneders opbevaring. Efter udvidelsen vil der være 2 gyllebeholdere på ejendommen, placering kan ses på situationsplan, bilag 1.

Tabel 11: Kapacitet og opbevaringsanlæg

Opbevaringsanlæg	Beholder Nr.	Byggeår	Kapacitet (m ³)	Overdækning	Pumpesystem fra beholder til gyllevogn
Gyllebeholder 1	3	1997	2050	Telt	Ikke fast
Gyllebeholder 2	4	2012	3000	Telt	Ikke fast
Gyllebeholder på adressen Stolbro Nørregade 10	Nedrives				
I alt			5050		

Gyllebeholderne er etableret således at bund og vægge er tætte, og den kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Gyllebeholderne tømmes regelmæssigt af hensyn til vedligeholdelse og inspektion. Gyllen røres kun op i forbindelse med udbringning og alle ventiler er dobbeltventiler.

Gyllevognene vil fyldes med sugestuds. Herved elimineres mulighederne for gyllesplid i forbindelse med pumpefejl og påfyldning af gyllevogn. Anvendelse af sugestuds betragtes som den mest miljøforsvarlige måde at fylde gyllevognen.

4.3 Gyllekøling

Der etableres gyllekøling i ny drægtighedsstald.

Den daglige drift består i løbende opsyn med pumpen, der står i teknikrummet i stalden. Ved driftsproblemer går anlægget i alarm og problemet løses hurtigst muligt vha. service. Vedligeholdelsen af anlægget består desuden af et årligt servicetjek, hvilket er lovpligtigt.

Der etableres gyllekøling i de angivne stalde, hvor der nedstøbes køleslanger i kanalbunden. Gyllekøling som foreskrevet i BAT-byggeblad 106.04-53 er dog ikke fulgt med hensyn til krav om skrabning af kanalbunden. Erfaringen viser nemlig, at skrabere i kanalerne medfører ekstra vedligeholdelse.

Varmen genbruges i farestalden og i beboelsen på ejendommen.

Nedenfor angives den forventede effekt i staldene

Drægtighedsstalden

Staldene består af delvist spalte gulv med traditionelle gyllekanaler.

Følgende beregninger er udført i overensstemmelse med Miljøstyrelsens BAT blad for gyllekøling af svinestalde.

Staldene hvori gyllekøling etableres har et kummeareal på 1000 m² og der installeres en 30 kW varmeveksler.

For at opnå en effekt på 15 % skal der være en køleeffekt på $15 \text{ W/m}^2 * 1000 \text{ m}^2 = 15 \text{ kW}$. Der er installeret en varmeveksler med en effekt på 50 kW og dermed findes der en overkapacitet. Den minimale faktiske driftstid af anlægget bliver derfor $15/30 \text{ kW} * 8760 \text{ timer} = 4.380 \text{ timer}$.

Det skal understreges, at anlægget hovedsageligt er installeret for at kunne indvinde varme til forbruget i stalden. Hvis varmemeforbruget er større end det her anførte, vil gyllekølingen blive anvendt flere timer, hvilket mindsker ammoniakemissionen.

Miljømyndighedens vurdering

Der afsættes 361,51 DE gødning til biogasanlæg.

Ansøger har beregnet opbevaringskapaciteten ved et dyrehold på 800 årssøer samt for ansøgers øvrige ejendomme med 10.700 smågrise 7,2-32 kg og 2.300 slagtesvin 32-102 kg. Sønderborg Kommune har konstateret, at ansøger har opbevaringskapacitet til 15 måneder.

Kommunen vurderer, at der kan opstå risiko for forurening ved håndteringen af husdyrgødning. Der stilles derfor vilkår om, at der skal etableres en befæstet plads til påfyldning af gylle. Pladsen skal være udformet, så den er to meter bredere og længere end det største køretøj, som holder på den. Den skal bestå af et underlag, som kan tåle påvirkningen af køretøjer, og have afløb til en opsamlingsbeholder. Der stilles også vilkår om at pladsen skal rengøres efter brug.

Overføres gyllen med sugetårn, vurderes det at påfyldepladsen ikke er nødvendig.

Med hensyn til opbevaring af gylle stilles vilkår om, at der til enhver tid skal være kapacitet til opbevaring af gylle og vaskevand m.v. indtil udbringning kan ske, dog minimum 9 mdr. Kravet er opfyldt, da opbevaringskapaciteten er beregnet til at kunne dække 9 mdr.

Der stilles vilkår til at beholder 1.1.6 (Gylletank I) og 1.1.7 (Gylletank II), bilag 1, etableres med fast overdækning.

For at mindske gener for naboer, må ikke foretages håndtering, herunder omrøring og ud-kørsel/flytning af husdyrgødning fra anlæggene lørdag eller søndag.

For at sikre mod spild af gylle eller uheld med gylle, stilles der vilkår om, at håndteringen af gylle skal foregå under opsyn og på en måde, som medfører mindst mulig gene for omgivelserne. Ansøger har redegjort for bedste tilgængelig opbevaringsteknik. Sønderborg Kommune vurderer, at ansøger med sin redegørelse lever op til BAT på opbevaring.

4.4 Udbringning af husdyrgødning

Alle arealer er bortforpagtet og al husdyrgødning afsættes til biogasanlæg.

5 Forurening og gener fra husdyrbruget

5.1 Ammoniak og natur

Ammoniakreduktionskravet

I henhold til ansøgningsmaterialet er det generelle krav til reduktion på 25 %, (beregningsgrundlaget for 2009, hvor ansøgningen er indsendt) af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt.

Ansøger har opfyldt kravet til ammoniakreduktion på 25 % af ændringerne samt opfyldt Miljøstyrelsens vejledende emissionsniveau, ved at foderkorrigere således at den samlede mængde N søerne ikke overstiger 19.500 kg/år. Derudover installeres gyllekøling 15 % i bygning 1.1.1 og 1.1.2.

Beregninger, der er fortaget ud fra beregningsmetoderne iht. godkendelsesbekendtgørelsen, viser at ammoniakemissionen fra nudriften er 1123,36 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion er det 2087,04 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 963,68 kg kvælstof pr. år.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at kravet om ammoniakreduktion er opfyldt ved at fodre med maksimalt 135 g råprotein/FESo samt maksimalt 1460 FE pr. årsso. Derudover etableres der gyllekøling med 15 % reduktion af ammoniak i bygning 1.1.1 og 1.1.2 og de to gyllebeholdere overdækkes med telt.

Ifølge Miljøstyrelsens vejledende emissions niveau, ejendommen bidrage med kg N/år. Ansøgningen er indsendt med et niveau på 2160 kg N/år og lever dermed op til kravet om ammoniakemission i forhold til Miljøstyrelsens vejledning.

Sønderborg Kommune vurderer dermed at BAT-niveauet er opfyldt, på baggrund af de tal, som fremgår af ansøgningskemaet. En mere detaljeret redegørelse for emissionsniveauet og ejendommens BAT-niveau kan ses i afsnit 8.

Beregninger, der er fortaget ud fra beregningsmetoderne i hht. godkendelsesbekendtgørelsen, viser at fordampningen af ammoniak fra nudriften er 1123 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion 2087,04 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 963,68 kg kvælstof pr. år.

Disse beregninger er fratrukket den generelle reduktion i fordampningen, som husdyrmiljøloven har fastlagt. Kravet er, at der skal ske en reduktion på 25 % for de stalde hvor indretningen ændres og for nye stalde – i forhold til et fastlagt reference-staldsystem. Ansøger har

opfyldt dette krav ved gyllekøling, overdækning af gylletanke og reduceret fodertildeling og råprotein, således er kravet overholdt.

5.2 Beskyttet natur

§ 3 natur

For at vurdere anlæggets påvirkning af beskyttet natur (ifølge naturbeskyttelseslovens § 3 – de såkaldte § 3-områder), har Sønderborg Kommune besigtiget naturen i en zone på 1000 meter fra anlægget. 5 viser et kort over de lokaliteter, som er blevet besigtiget i den forbindelse.

Området omkring Stolbro Nørregade 10 blev gennemgået for forekomst af beskyttet natur i 2009 i forbindelse med behandling af den daværende forespørgsel og senest i 2012 i forbindelse med den nye ansøgning. Ved den lejlighed blev der registreret en række arealer, der er eller kan være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der blev fundet op mod 8,8 ha beskyttet natur som ikke var registrerede. Det samlede areal af beskyttet natur i 1000 meter zonen er ca. 30 ha.

Skov- og Naturstyrelsen har i deres ”Vejledning vedrørende sagsvurdering for lokale miljøeffekter, som følge af luftbåret kvælstof ved udvidelse og etablering af husdyrbrug” fra 2003 (2005) vurderet, at en ekstra belastning på mindre end 0,5 – 1 kg N / ha/år kan antages at være uvæsentlige. Det gælder såfremt der ikke er tale om særlig næringsfølsomme naturområder og såfremt naturtypens grænseværdi ikke allerede er overskredet. I tabel 12 ses total og merbelastningen i de naturpunkter, som naturafdelingen har vurderet til at være potentielt sårbare.

Tabel 12: Registrering af naturpunkter indenfor 1000 meter fra anlægget samt beregning af ammoniakdeposition i udvalgte punkter

ID. NR.	NATUR-TYPE	NBL. § 3 (NYREGISTRERING)	RØDLIST. FREDNINGER	BILAG IV POTENTIELLE LEVESTEDER ARTER	AFSTAND (METER)	TOTALDEPOSITION I ALT (KG N/HA/ÅR)	MERBELASTNING (KG N/HA/ÅR)
688	eng		Skov-Hullæbe, Ægbl. Flig-læbe				
709	eng	(x)					
2276	eng	(x)					
708	mose	x	tyndakset gøgeurt	Løvfrø, st. vandsalamander	550	0,6	0,4
805	mose	x					
806	mose	x	tyndakset gøgeurt	Løvfrø			
228	mose	x					

3							
807	mose kær	x		Løvfrø, st. vandsala- mander			
704	mo- se/eng	x		Løvfrø, st. vandsala- mander			
703	mo- se/kær	x		St. vandsa- lamander			
705	over- drev	x					
710	skov		tyndakset gøgeurt				
812	skov		tyndakset gøgeurt, Skov- Hullæbe, Ægbl. Flig- læbe				
813	skov		tyndakset gøgeurt, Skov- Hullæbe				
690	skovmo- se	(x)	tyndakset gøgeurt, løvfrø	Løvfrø, st. vandsala- mander	630	0,2	0,1
692	skovmo- se	(x)	Skov- Gøgelilje, Løvfrø	Løvfrø, st. vandsala- mander			
707	skovmo- se	(X)		Løvfrø, st. vandsala- mander	300	1	0,5
801	skovmo- se	x	Ægbl. Flig- læbe, tyn- dakset gø- geurt	Løvfrø, st. vandsala- mander	250	0,1	0,0
808	skovmo- se	x	tyndakset gøgeurt		650	0,3	0,1
2277	skovmo- se / sø	(x)					
2281	strand- eng	x					
714	strand- eng	x					
684	sø	(x)		St. vandsa-	600	0,1	0,0

				lamander			
686	sø	(x)		St. vandsalamander			
687	sø	(x)		St. vandsalamander			
694	sø	(x)		St. vandsalamander			
706	sø	(x)	St. vandsalamander, Løvførø				
717	sø	x		Løvførø, st. vandsalamander	900	0,2	0,1
803	sø	x		Løvførø, st. vandsalamander			
804	sø	x		St. vandsalamander			
1442	sø	x		Løvførø, st. vandsalamander			
2278	sø	(x)		St. vandsalamander			
2279	sø	(x)		Løvførø, St. vandsalamander			
2280	sø	x	tyndakset gøgeurt, løvførø	St. vandsalamander			
2282	sø	(x)	Løvførø	Løvførø, St. vandsalamander			
802	sø (saltvands)	x					

Baggrundsniveauet for kvælstofbelastningen ligger i Sønderborg Kommune på 14-20 kg N/år/ha jf. depositionsregninger udført af DMU 2007. For mange naturtyper overskrider depositionen således naturtypernes øvre tålegrænse og derfor bør emission af kvælstofforbindelser generelt begrænses og nedbringes.

Stolbro Nørregade 10 ligger lige syd for en biologisk korridor, i et landskab, der rummer mange værdifulde naturområder. Jordtypen i området er primært sandblandet lerjord og i et mindre område er det lerblandet sandjord, se bilag 6.

Den gennemsnitlige baggrundsdeposition i området er jf. udtræk fra Conterra, 15,2 kg N/ha/år inden for 1000 meter fra det ansøgte projekt ved Stolbro Nørregade 10.

I tabel 12 er samtlige naturpunkter i 1000 meter cirklen angivet.

Endvidere er der i tabel 12, i de punkter som naturafdelingen har vurderet, som kan være muligt påvirkede af ammoniakdeposition, foretaget en beregning af total og merbelastningen. Vurderingen med hensyn til om lokaliteten muligvis er påvirket af ammoniak, er foretaget på baggrunde af afstand fra lokalitet til anlæg, fund af arter, samt lokalitetens biologiske tilstand.

Potentielle levesteder for bilag IV arter er vurderet senere i afsnittet. Lokalitets nr. fremgår også af bilag 5.

Lokalitet 707 er en skovmose. Skovmosen er ved besigtigelsen fundet egnet som yngle, raste eller levested for Stor Vandsalamander og Løvfør. I naturpunktet viser beregninger at der er en merdeposition på 0,1 kg N/år og en samlet deposition på 0,2 kg N/år.

Lokalitet 708 er et moseområde, hvor der ved besigtigelse er observeret tyndakset gøgeurt. I naturpunktet viser beregninger at der er en merdeposition på 0,5 kg N/år og en samlet deposition på 1 kg N/år.

Lokalitet 717 er en sø. Søen er ved besigtigelsen fundet egnet som yngle, raste eller levested for Stor Vandsalamander og Løvfør. I naturpunktet viser beregninger at der er en merdeposition på 0,1 kg N/år og en samlet deposition på 0,2 kg N/år.

Lokalitet 684 er et vandhul. I naturpunktet viser beregninger at der er en merdeposition på 0 kg N/år og en samlet deposition på 0,1 kg N/år.

Lokalitet 801 er et skovmoseområde, hvor der ved besigtigelse er observeret ægbladet Fliglæbe. I naturpunktet viser beregninger at der er en merdeposition 0,4 kg N/år og en samlet deposition på 0,6 kg N/år.

Lokalitet 808 er et strandengsområde. I naturpunktet viser beregninger at der er en merdeposition på 0,1 kg N/år og en samlet deposition på 0,3 kg N/år.

Lokalitet 690 er et skovmoseområde. I naturpunktet viser beregninger at der er en merdeposition på 0,1 kg N/år og en samlet deposition på 0,2 kg N/år.

Tålegrænser for de forskellige naturtyper, der er vist i tabel 13, mht. ammoniaknedfald varierer.

Tabel 13: Tålegrænser for forskellige naturtyper

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	10-25	Sure overdrev 10-20, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	10-25	klit 10-20, fugtige klitlavninger 10-25
Hede	10-25	tør hede 10-20, våd hede 15-25
Fersk eng	15-25	
Strandeng	30-40	
Mose (og kær)	5-25	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-25
Løvskov	10-20	
Nåleskov	10-20	

Kilde: Faglig rapport fra arbejdsgruppen om ammoniak *Faglig rapport fra DMU, nr. 568 2006*

For søers vedkommende vil kvælstof normalt ikke være den begrænsende faktor. Næringsfattige søer vil dog være påvirkelige, både mht. næringsberigelse og til forsurening. Baggrundsni-veauet for kvælstofbelastningen ligger således nær den øvre tålegrænse for flere af de næringsfattige naturtyper moser og enge.

Miljømyndighedens vurdering

Tålegrænser for de forskellige naturtyper, der er vist i tabel 13, mht. ammoniaknedfald varierer betydeligt jf. Vejledning om godkendelse af husdyrlandbrug (Faglig rapport fra arbejdsgruppen om ammoniak *Faglig rapport fra DMU, nr. 568 2006*).

Sønderborg Kommune vurderer følgende i forbindelse med deposition af ammoniak fra anlægget i forhold til § 3 beskyttet natur:

For naturlokaliteternes vedkommende er både merdeposition og den samlede deposition mellem 0,1 og 1 kg N/år. Sammenlagt med baggrundsdepositionen vil naturtypens tålegrænse ikke blive overskredet.

På baggrund af kvælstofberegningerne, der er leveret af ansøgers konsulent og gengivet i tabel 12 vurderes det, at projektet ikke vil medføre en merbelastning af naturlokaliteterne, der er større end 1 kg N/ha/år. Der er derfor ikke baggrund for at stille krav om reducere af afsætning af kvælstof af hensyn til § 3 beskyttede naturområder.

5.3 § 7

Et udvalg af de mest næringsstoffølsomme naturtyper er særligt beskyttede i forhold til forurening med næringsstoffer fra husdyrproduktion. Naturtyperne fremgår af § 7 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. § 7 naturtyper kan udløse bufferzone I og II i forhold til kvælstoffølsomme naturtyper.

Registreringen af § 7 natur bygger på de naturtyperegistreringer, der er foretaget af § 3 natur. § 7 arealer er således sammenfaldende med den vejledende registrering af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Denne registrering er dog mangelfuld, undersøgelser viser, at den vejledende registrering af beskyttet § 3 natur blot omfatter 2/3 af de arealer som opfylder kriterier for beskyttelse.

På baggrund af ovenstående gennemgås arealer for potentiel § 7 natur indenfor en 1000 meter zone omkring det ansøgte projekt.

Ved gennemgangen af § 7 natur inden for en 1000 meter zone blev der ikke registreret naturarealer omfattet af § 7. Det nærmeste registrerede § 7 areal til Stolbro Nørregade 10 er et overdrev beliggende ved Varnæs 7,3 km vest fra anlægget, se bilag 10.

I den nye bekendtgørelse af Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug 297 omfatter § 7 også gamle skove. Langt de fleste skovarealer vest for Stolbro Nørregade 10 falder ind under denne kategori af særligt beskyttede arealer. Det ansøgte projekt skal pga. ansøgningstidspunktet behandles i henhold til tidligere bekendtgørelse 648 af 18/06/2007 af Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug

Miljømyndighedens vurdering

Der er ikke registreret særligt følsomme naturtyper, i overensstemmelse med tidligere gældende lovgivning, indenfor de nærmeste 300 meter fra Stolbro Nørregade 10. Det ansøgte projekts påviselige andel af den luftbåren N-belastning af § 7 området ved Adsbøl vil være marginal og øget ammoniaktab, som følge af etableringen medfører ikke nogen beregningsmæssig øget N-deposition i det kendte §7 område. Afstanden er så stor at produktionen ikke isoleret set kan påvirke området. Det vurderes, at produktions-udvidelsen ikke selvstændigt vil have væsentlig negativ effekt i forhold til § 7 arealer. Der er derfor ikke stillet vilkår hertil.

5.4 Grundvand

Ejendommen ligger ikke indenfor Nitratfølsomme indvindingsområder, Boringsnære beskyttelsesområder eller indvindingsoplande eller Indsatsområder med hensyn til Nitrat til vandværker. De stilles derfor ikke vilkår til grundvandsforholdende.

5.5 Natura 2000

Terrestrisk Natur 2000

Det nærmeste terrestriske Natura 2000-område, som er Lilleskov og Troldsmose H189, ligger i en afstand af 6,5 km fra anlægget, bilag 10.

Området H189 ligger på nordøstkysten af Als, nordøst for Guderup. Alle arealer indenfor habitatområdet er statsejede. Habitatområdet udgøres af salt- og ferskeng afsnøret fra Lillebælt af en høj rullestensstrandvold. Engene går over i sumpskov, som i områdets sydligste del fortsætter i løvskov på kuperet randmoræne. Elle- og askeskov forekommer i smalle bræmmer langs vandløbene, hvor disse ikke er nedskåret i terrænet, primært i den nordvestlige del og omkring vældpartier, som er jævnt fordelt i den lave del af skoven. Arealerne øst for habitatområdet er kendt levested for rørhøg, som yngler lige udenfor afgrænsningen. Højskoven i områdets sydlige del er (potentielt) levested for hvepsevåge. Rød glente og fiskeørn er observeret enkelte gange i Troldsmose området. I Bosted Made er der fundet skæv vindelsnegl, og i Fjordmosen umiddelbart øst for habitatområdet er der fundet sumpvindelsnegl. Troldsmose ligger i et område, der rummer en af Danmarks største koncentrationer af løvfrø.

Udpegningsgrundlaget for habitatområdet er derfor:

- Skæv vindelsnegl (*Vertigo angustior*)
- Stor Vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*)
- Flerårig vegetation på stenede strande
- Strandenge
- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- Bøgeskove på morbund uden kristtorn
- Bøgeskove på muldbund
- Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Tabel 14 er en skematisk beskrivelse af de naturtyper, som udgør udpegningsgrundlaget for H189, de enkelte naturtypers tålegrænseinterval samt depositionsregninger. Det er de nærmeste punkter fra anlægget, indenfor den givne naturtype der fremgår af tabel 14.

Tabel 14: Tålegrænser jf. Faglig rapport fra DMU nr. 774 2010

Naturtype	Nr.	Tålegrænse kg N/ha/år	Baggrundsdep. kg N/ha/år for H189
Løvskov	9130/9160	10-20	26
Løvskov	9130/9160	10-20	27
Løvskov	9130/9160, 71 %	10-20	25

Beregninger viser at den teoretiske totale deposition fra det ansøgte, til det nærmeste punkt i skoven, udgør meget lave værdier der nærmer sig 0 kg N/ha/år

Miljømyndighedens vurdering

Den beregnede påvirkning med N deposition fra Stolbro Nørregade 10 til skovnaturtypen i H189 viser, at der teoretisk set ikke sker nogen belastning. Den beregnede værdi viser en deposition på 0 kg N/ha/år nærmest Stolbro Nørregade 10.

Sønderborg kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at projektet ved Stolbro Nørregade 10, ikke udgør nogen væsentlig trussel mod udpegningsgrundlaget, idet påvirkningen er nær nul og da en beregnet påvirkning kan være tæt på nul som følge af stor usikkerhed i modellerne.

Europa-Kommisionen skriver i 2007, at det er indenfor det enkelte område, at naturtypernes integritet skal bevares. Integritet er et områdes modstandsdygtighed og evne til at udvikle sig i retning af en gunstig bevaringsstatus. Når det skal afgøres, om en plan eller et projekt påvirker et områdes integritet, skal der således kun tages hensyn til bevaringsmålsætningerne for området.

Med baggrund i forsigtighedsprincippet og ud fra ovenstående vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke foreligger nogen rimelig tvivl om, at det ansøgte projekt ved Stolbro Nørregade 10 ikke påvirker naturtypernes integritet i H189. Det kan således ud fra objektive kriterier og eksisterende viden udelukkes, at projektet kan påvirke habitatområdet væsentligt og således vil der ikke ske en negativ påvirkning af udpegningsgrundlaget.

Der er således ikke basis for at foretage en egentlig konsekvensvurdering af det ansøgte projekt, da en væsentlig negativ påvirkning kan udelukkes som værende sandsynlig.

Sønderborg Kommune vurderer desuden grundet afstanden hertil, at habitatområdet ved Lilleskov og Troldsmose (H189) ikke vil blive påvirket af ændringen og udvidelsen af dyreholdet på ejendommen.

5.6 Bilag IV-arter

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter registreret i nærområdet til Stolbro Nørregade 10:

- Dværgflagermus (Pipistrellus pipistrellus)
- Brunflagermus (Nyctalus noctula)
- Sydflagermus (Eptesicus serotinus)
- Markfirben (Lacerta agilis)
- Stor Vandsalamander (Triturus cristatus)
- Løvfrø (Hyla aborea)
- Spidssnudet Frø (Rana arvalis)
- Strandtudse (Bufo calamita)

Ved Naturafdelingens besigtigelse blev der ikke registreret bilag IV arter. Naturafdelingens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter idet besigtigelsen har været fokuseret på identificering af potentielle levesteder og ikke arter.

Naturafdelingens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter.

I vandhullerne umiddelbart vest for ejendommen er der tidligere registreret Løvfrø og Stor Vandsalamander. Begge arter på habitatdirektivets bilag IV. Bestanden af bilag IV padder på den vestlige del ved Stolbro Løkke er isoleret fra bestandene ind mod Guderup, da der kun er sparsomt med ynglelokaliteter i det mellemliggende landskab.

Området huser potentielt set en lokal meget vigtig bestand af Løvfrøer og Stor Vandsalamander. Begge arter har dele af deres livscyklus i skove og krat.

Landskabet i den vestlige del af Stolbro Løkke er en unik sammensætning af mange småbiotoper og skove der danner potentielt levested for mange flagermus-arter og markfirben. Flagermus-arterne anvender gamle, hule træer og bygninger som f.eks. lader som dagskjul og i visse tilfælde også som yngle- og overvintringssted. Fødesøgning finder sted i det åbne land, langs skovbryn, i haver og over vandområder.

Idet markfirben, anderledes fra det almindelige firben, lægger æg, som den graver ned i jorden, foretrækker markfirbenet at yngle på steder, hvor der er mulighed for at grave æg ned og hvor disse kan udruges af solvarmen, dvs. at de foretrækker sydvendte skrånninger med bart jord eller sand, som varmes godt op af solen. Markfirbenet solbader flere gange i løbet af dagen, men om natten søger de skjul i huller som de enten har overtaget fra andre dyr eller som de selv har gravet. Om vinteren går markfirbenet i dvale, hvilket kan være op til 700 m fra deres sommerlevesteder. Disse vinterkvarterer er lange gange, der gerne graves i sydvendte skrånninger.

Miljømyndighedens vurdering

Da der ikke rives bygninger ned eller fældes træer ved gennemførelse af projektet, vurderer Sønderborg Kommune, at udvidelsen af dyreholdet på ejendommen ikke vil påvirke gamle træer eller eksisterende bygninger med mulige dagskjul for flagermus eller flagermusenes fødesøgningsmuligheder over det åbne land.

Der ændres på markfirbenets levesteder, ved gennemførelse af dette projekt, idet denne Miljøgodkendelse udelukkende omfatter anlægget. Da anlægget bliver placeret på eller i tilknytning til et i forvejen bebygget areal, vurderer kommunen, at det ikke er nødvendigt at stille vilkår til beskyttelse af markfirbenet.

Sønderborg Kommune vurderer, at det ansøgte projekt på kort sigt umiddelbart kun kan påvirke forekomsten af padder. Andre bilag IV arter vurderes at være mindre påvirkelige af projektet i forhold til levested og fødesøgning. I tabel 11 ses en naturtypebeskrivelse og vurdering af egnede yngle- og rasteområder inden for 1.000 meter fra anlægget.

Beregningerne af kvælstofdepositioner til naturlokaliteterne (tabel 12) viser, at merbelastningerne i de viste punkter, ligger mellem 0 og 0,5 kg N/ha/år. På baggrund af besigtigelserne vurderes det, at den forøgede kvælstofbelastning er så begrænset, at det ikke vil medføre en forringelse af bilag IV arternes muligheder for at yngle og leve i naturområderne.

5.7 Lugt

Den væsentligste lugtforureningskilde er dyrene i staldene og ventilationsluften herfra. Der er forholdsvis langt til nærmeste nabo uden landbrugspligt. (960 m). Der bliver i stald 1.1.1 og 1.1.2 installeret gyllekølingsanlæg, hvilket sænker temperaturen i gyllen og i staldrummet og mindsker lugtafgivelse og ammoniakfordampning og mindsker ventilationsbehovet

Gyllen udsluses fra staldene mindst 1 gang ugentlig. Fra gyllebeholderne kan der forekomme lugtgener i forbindelse med omrøring og afhentning af gylle.

Afdampning af ammoniak fra gyllebeholdere begrænses ved fast overdækning i form af telt-dug. Desuden omrøres gyllen kun lige før tømning af beholderen.

Ansøger har beregnet lugtemissionen fra husdyrbrugets anlæg på baggrund af det maksimale dyrehold på stald samtidig. Lugtgeneafstanden er beregnet efter både den nye 2006-lugtvejledning og FMK-vejledningen, 2. udgave maj 2002. Resultater af lugtberegningen fra www.husdyrgokendelse.dk fremgår af tabel 15.

Miljøstyrelsens ansøgningsssystem har beregnet hvilke afstande, der mindst skal være fra staldene til forskellige beboelsestyper, se tabel 15.

Tabel 15: Lugtgeneberegninger

Områdetype	Lovens krav- minimum afstand (m) (geneafstanden)	Den vægtede gennemsnitsafstand (m)
Byzone / Sommerhusområde	325	Ingen områder indenfor 1,2 gange geneafstand
Samlet bebyggelse	183	Ingen områder indenfor 1,2 gange geneafstand
Enkelt bolig	103	Ingen områder indenfor 1,2 gange geneafstand

Den aktuelle afstand til byzone er 1.130 m, for enkelt bolig 104 m og samlet bebyggelse er 680 m. Afstanden er i alle tilfælde større end den beregnede lugtgeneafstand. Lugtgeneafstandene er beregnet som for fuld besætning. Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen.

Både den nye og den eksisterende gyllebeholder syd for ejendommen nr. 1.1.6 og 1.1.7, vil blive forsynet med fast overdækning i form af teltdug.

Samlet er der en lugtemission på 10.612 LE/s. Det heraf følgende konsekvensområde kan beregnes til 416 meter ud fra formlen: konsekvensområde = $1,6 \cdot (Q)^{0,6}$, hvor Q er LE/s.

Miljømyndighedens vurdering:

Den aktuelle afstand til byzone er 1.130 m, for enkelt bolig 104 m og samlet bebyggelse er 680 m. Afstanden er i alle tilfælde større end den beregnede lugtgeneafstand. De øgede lugtgener forhindrer derfor ikke gennemførelse af projektet.

Da stalden har styret ventilation, stilles der vilkår om, at færrest mulige ventilationsafkast i de enkelte staldsektioner må være i brug samtidig, så den højest mulige afkasthastighed opnås.

5.8 Fluer og skadedyr

Generel bekæmpelse af skadedyr

Bekæmpelse af skadedyr foretages efter Statens Skadedyrslaboratoriums retningslinjer.

Fluegener

Fluebekæmpelse foretages efter Statens Skadedyrslaboratoriums retningslinjer. Der anvendes rovfluer.

Rottebekæmpelse

Bekæmpelse af rotter fortages af kommunen.

Desuden følges de forbyggende foranstaltninger, som er fastlagt i Bekendtgørelse om bekæmpelse af rotter mv. (Bek. nr. 611 af 23. juni 2001).

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre hensynet til omkringliggende nabobeboelser stilles der vilkår om, at fluer bekæmpes i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium. Endvidere stilles der vilkår om, at opbevaring af foder samt rengøring af arealer omkring fodersiloer sker på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

5.9 Transport

Transport til og fra ejendommen foregår typisk indenfor normal arbejdstid - mellem 7-17. Smågrise vil blive transporteret internt og transporten vil foregå af grusvej til Stevning, og vil derfor ikke påvirke naboer. Der vil dog være sæsonmæssige udsving. Alt transport af gødning vil foregå gennem Stolbro og Dyndved og herfra på hovedvej 8 mod vest.

Udviklingen i antallet af forskellige typer transport ses af tabel 16.

Det skal bemærkes, antal og kapacitet pr. læs ikke er bindene.

Tabel 16: Antal transporter før og efter udvidelse

Art	Antal transporter før udvidelse	Antal transporter efter udvidelse	Tidsrum
Levende dyr	40	60	6-17
Døde dyr	26	52	6-17
Korn	10	100	6-17
Indkøbt foder	10	26	6-17
Olie	2	0	6-17
Gylle	80	230	6-17
I alt	168	468	

Miljømyndighedens vurdering

Der vil der være et øget transportbehov til og fra ejendommen. Antallet af transporter stiger med besætningens udvidelse, primært fordi der i efter situationen anvendes hjemmeblandet foder og derfor er flere korntransporter. Endvidere er der også transporter i forbindelse med afhentning af gylle til biogasanlæg. De fleste kørsler vil foregå inden for normal arbejdstid.

Sønderborg Kommune vurderer, at der fra ansøgers side er gjort en indsats for at nedbringe antallet af transporter til et fornuftigt niveau. Der stilles ikke yderligere vilkår.

5.10 Støj fra anlægget og maskiner

Ejendommens støjklender er hovedsageligt kornvalse, gyllepumpe, kompressor samt den almindelige brug af traktor og transporter til/fra ejendommen.

Brugen af traktor vil normalt begrænses til at foregå i dagtimerne.

Alle stationære støjkilder er placeret inde i bygningerne.

Da der samtidigt er tale om et soanlæg er der få ventilationsafkast og dermed meget begrænset støj herfra.

Angivelse og placering af støjkilder, der kan give væsentlige støjgener for omgivelserne er listede i tabel 17.

Tabel 17: Årlige og daglige driftsperioder under normale forhold

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	Alle stalde	Døgndrift
Kompressor til vådfodringsanlæg	Drægtighedsstald	Kun ved trykfald (automatisk tænd/sluk)
Kværn og blandeanlæg	Drægtighedsstald	Primært i aftentimerne
Lastbiler mv.*		Primært i dagtimerne

* Transport af dyr fra soanlæg til smågrisestalde, slagterivogn samt diverse kørsel i forbindelse med markdrift mv.

Miljømyndighedens vurdering

Da nærmeste nabo ligger ca. 90 m fra staldanlægget, vurderes det, at naboer ikke er generet af støj fra bedriften. Det vurderes også, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser kan overholdes.

Der vurderes ikke at være behov for specifikke vilkår for støjbegrænsning. Der fastsættes de generelle støjgrænser for virksomheden i overensstemmelse med vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5 fra 1984. I tilfælde af, at det på et senere tidspunkt findes nødvendigt (fx pga. klager), at virksomheden dokumenterer, at støjvilkårene kan overholdes, stilles der vilkår om, at miljømyndigheden kan forlange en eftervisning af, at de fastsatte støjvilkår kan overholdes.

5.11 Støv fra anlæg og maskiner

Der kan forventes støvbidrag fra staldenes ventilationsanlæg, i forbindelse med håndtering af foder, intern transport og kørsel på veje.

I forbindelse med levering af kraftfoder og mineraler kan der opstå støvgener, hvilket dog oftest er af begrænset karakter. Ved udvidelsen vil foderforbruget stige, men da blandingen i sig selv ikke forårsager væsentlige støvgener, vil der derfor ikke ske en forøgelse af eventuelle støvgener ved udvidelsen.

Da der sker en stigning i antallet af transportere, kan det ikke udelukkes, at der kan forekomme flere støvgener, men langt hovedparten af vejene til ejendommen er befæstede og derfor vurderes støvgenerne herfra som begrænsede.

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles vilkår om, at stalde, anlæg, udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

5.12 Lys

Staldene er etableret uden loftslysplader, og der er installeret automatisk tænd/sluk funktion i alle staldafsnit. Lyset er i drægtighedsstalden tændt i perioden 6-22 og i farestalden og løbestalden i perioden 6-22.

Der er enkelte udendørslamper der tændes ved bevægelsessensor.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre omboende imod lysgener, stilles derr vilkår om, at anvendelse af elektrisk lys begrænses til de perioder, hvor der fodres eller er anden aktivitet i stalden, eller hvor det er nødvendigt af hensyn til dyrenes velfærd.

Grundet anlæggets placering og med forventningen om, at de eksisterende læhegn yder en tilstrækkelig sikring imod lysgener for omboende, stilles der ikke yderlige vilkår til lys på bygningerne.

6 Kultur- og fortidsminder

Der er ikke registreret fortidsminder på ejendommen.

7 Bedste tilgængelige teknik (BAT)

I forbindelse med udvidelsen af husdyrbruget på Stolbro Nørregade 10 vil der i det følgende blive redegjort for de overvejelser der ligger til grund for anvendelsen af BAT indenfor områderne management, foder, staldindretning, forbrug af vand og energi, opbevaring/behandling og udbringning af husdyrgødning.

Management

- Der lægges en langsigtet strategi for udviklingen af bedriften, således at der ikke bliver brugt unødvendige ressourcer til etablering af midlertidige anlæg
- Medarbejdere får en god oplæring og løbende efteruddannelse
- Der evalueres hver 14. dag med medarbejdere om den daglige drift
- Der laves effektivitetskontrol
- Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov
- Der tages hensyn til evt. større begivenheder i lokalområdet ved gylleflytning. Derudover tages der højde for vindretning i forhold til naboer.

Driften af ejendommen lever op til kravene i godt landmandskab. Således er der stor bevilgenhed omkring minimering af forbruget af ressourcer som strøm, varme, brændstof, næringsstoffer osv.

Yderligere er der fra ejers side stor opmærksomhed på muligheder for at spare energi. Der holdes derfor konstant øje med ejendommens forbrug, samt hvilke muligheder der opstår for at minimere energiforbruget. Nye tiltag etableres i den rækkefølge som de vurderes økonomisk og miljømæssigt rentable.

Staldanlæg

En nærmere beskrivelse af valg og fravalg kan ses i afsnit 3.2. I det væsentlige er der i stalde valgt at anvende gyllekøling for at reducere forbruget af ressourcer på bedriften.

Samlet set betyder det, at staldene lever op til filosofien bag BAT, nemlig at reducere påvirkning af det omkring liggende miljø mest muligt.

Gødningsopbevaring

Der er på ejendommen på ansøgningstidspunktet to beholdere på hhv. 1000 m³ (fjernes i forbindelse med udvidelsen) og 2050 m³. Derudover etableres en ny beholder på 3000 m³. Det giver en opbevaringskapacitet på 5050 m³. På ejendommen produceres der ca. 335 m³ pr. måned beregnet ud fra landbrugets normtal og er inkl. vaskevand og vandspild. På ejendommen vil der være en opbevaringskapacitet på ca. 15 mr., hvilket dermed overholder lovens krav på 9 måneder.

Gyllebeholderne er etableret således at bund og vægge er tætte, og den kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Gyllebeholderne tømmes regelmæssigt af hensyn til vedligeholdelse og inspektion. Gyllen røres kun op i forbindelse med udbringning og alle ventiler er dobbeltventiler.

Begge beholdere vil blive overdækket med telt, hvorved der spares udgifter til transport af regnvand samt ammoniakfordampningen reduceres.

Gyllevognene bliver fyldt med sugestuds. Herved elimineres mulighederne for gyllesplid i forbindelse med pumpefejl og påfyldning af gyllevogn. Anvendelse af sugestuds betragtes som den mest miljøforsvarlige måde at fylde gyllevognen. Samlet vurderes gylleopbevaringen at leve op til BAT

Foderopbevaring

Korn og mineraler opbevares i siloer. På denne måde vil disse fodermidler blive opbevaret således risikoen for udvikling af skadedyrproblemer og problemer med lugt og støv fra foderet elimineres.

Fodring

Der fodres med foderoptimerede foderblandinger, hvor tildeling af N og P begrænses mest muligt. Der udarbejdes foderplaner der i den forbindelse optimeres så tildelingen af N og P begrænses mest muligt. Man vil til en hver tid på ejendommen holde sig orienteret om nye muligheder i relation til bedre udnyttelse af næringsstofferne i foderet. På bedriften anvendes foder med gældende normer for N og P i foderet. Det er vurderet, at effekten af reduktionen af N og P udover de lave danske normer ikke vil være proportionalt med de øgede udgifter til foder, samt en potentiel nedgang i produktiviteten. Det er dog vurderet som en mulighed at reducere tildelingen af råprotein til 135 gr/FE. Herudover tildeles søerne 1460 FE/år.

På ejendommen anvendes foder tilsat fytase. Ved at anvende fytase i foderet kan der opnås en bedre fosforudnyttelse og samtidig reduceres udledningen af fosfor via gødningen til miljøet. Fordøjeligheden af fosfor i foderblandinger til svin er ofte lav, hvorved fosfor udskilles via gødningen. Den primære årsag til den lave fordøjelighed er, at op til 80 procent af fosfor i olie/proteinholdige frø og korn er bundet som fytat, hvilket er vanskeligt at fordøje for svin. Det er derfor nødvendigt, at enzymet fytase er til stede for, at den fytatbundne fosfor bliver tilgængelig for grisen. I og med der anvendes hjemmeblandet foder er fytase aktiviteten i kornet stadig høj, men alligevel anvendes der tilskudsfoder med ekstra fytase.

Management på bedriften stiler mod et minimum af spild af foderrester.

Energi og vandforbrug

Der vil være en stigning af energiforbruget til fodring.

Der anvendes lav-energi lysstofrør i staldene. Mellem hvert hold grise rengøres staldene og herunder også ventilationen. Ventilationen er temperatur- eller frekvensstyret, således der kun ventileres, når der er behov. Dermed opnås optimal temperatur i stalden og samtidig bruges ikke mere energi end nødvendigt. Ventilationsafkastene vaskes desuden mellem hvert hold grise. Herved reduceret luftmodstanden i afkastet og der spares energi.

Vandforbruget minimeres ved at der bruges drikkenipler over fodertruget. Dermed opsamles det vand, der spildes og der anvendes kun præcist det drikkevand grisene tapper. For ikke at bruge mere vand end nødvendigt og samtidig få en effektiv rengøring, anvendes højtryksrensere, når staldene rengøres. Vandforbruget kontrolleres løbende, ca. én gang hver måned

Afhentning af husdyrgødningen sker med transportere der kan indeholde store mængder, hvilket nedsætter antallet af transportere og dermed også energiforbruget.

Varmen fra gyllen genindvindes og anvendes til at opvarme gulvene i farestalden samt til varmt vand og velfærdsrum og stuehus. Herved reduceres olieforbruget til opvarmning af farestald. Gyllekølingen optimeres efter energiudnyttelsen. Det vil sige at gyllekølingen anvendes når der er et varmebehov. I de perioder hvor der er et lavere varmebehov reduceres gyllekølingen, hvorved det undgås at anvende strøm til genindvinding af varme der efterfølgende ikke kan anvendes i produktionen.

Samlet vurdering

Det vurderes, at ejendommen i betragtninger af udvidelsens størrelse lever op til hvad der kan forventes af BAT i sådan en produktion. Yderligere reduktioner af emissionerne af ammoniak vil betyde betydelige investeringer, som ikke vil være proportionale med produktionsstørrelse og omfanget af nybyggeri.

8 Alternative løsninger og 0-alternativet

4.0 Alternative løsninger

Det er overvejet at placere produktionen i det åbne land på et af ejendommen arealer. Det er dog vurderet at den valgte placering på bedst mulige måde tilgodeser både landskab, produktionsmuligheder og naboer.

4.1 0-alternativ

0-alternativet er lig med den eksisterende produktion. En statisk tilstand er oftest ikke et udtryk for noget positivt, da der er ensbetydende med at hjulene er gået i stå. Dette er også tilfældet i landbruget. Det er derfor uundgåeligt, at landbruget hele tiden ændres i takt med omgivelserne.

I alle virksomheder er der løbende krav til at tilpasse og optimere driften efter markedsforholdene. Inden for landbrugerhvervet er det en realitet, at landmanden står over for faldende afregningspriser i forhold til inflationen samtidigt med, at omkostningerne stiger. Der skal således produceres et stadig stigende antal enheder for at overleve økonomisk. Derfor vil det være uundgåeligt, at produktionen løbende skal optimeres og udvides.

Hvis produktionen ikke optimeres, smuldrer det økonomiske grundlag for virksomheden. Et konstant produktionsniveau er reelt en begyndende afvikling af produktionen med de personlige og samfundsmæssige konsekvenser, det giver. Derudover vil produktionen være ulovlig fra og med 1. januar 2013 hvor alle drægtige søer skal være fritgående.

9 Husdyrbrugets ophør

I forbindelse med et eventuelt ophør af husdyrproduktionen vil stalde, gyllekanaler, kornsilo blive tømt og rengjort. Desuden vil ejendommens bygninger blive vedligeholdt eller evt. vil driftsbygningerne blive fjernet, således at ejendommen ikke forfalder. Endvidere vil gyllebeholderen, som opføres i forbindelse med udvidelsen blive fjernet, når den ikke længere anvendes til jordbrugsmæssige formål, medmindre andet aftales med kommunen.

10 Egenkontrol og dokumentation

Ansøger har i ansøgningen angivet følgende forslag til egenkontrol:

- Breve med analyse af foder og fakturaer på køb og salg af foder gemmes
- Der føres kontrol med og eftersyn af ventilation og vandinstallationer
- Der udføres E-kontrol på besætningen
- Der føres kontrol med drikkevandsforbrug
- Der føres dokumentation for skadedyrsbekæmpelse
- Gyllebeholdere er tilsluttet lovpligtig beholderkontrol
- God landbrugspraksis jf. *bekendtgørelse om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger*
- Almene forhold jf. lovgivningen

11 Offentliggørelse

Naboer og parter i sagen blev orienteret om ansøgningen den 10.10.2012 med en frist på 3 uger til at indsende bemærkninger.

Der indkom følgende bemærkninger:

- Der var et spørgsmål fra naboen om det havde betydning for ham som nabo hvis det var at ønskede at ændre status til ikke landbrugspligtig. Svaret var at det havde det ikke.

Bemærkninger gav derfor ikke anledning til justeringer af projektet.

Klagevejledning og søgsmål

Godkendelsen kan påklages til Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug § 84 - 87.

En eventuel klage skal indgives skriftligt og stiles til Miljøklagernævnet, men sendes til Sønderborg Kommune, som umiddelbart efter klagefristens udløb sender klagen videre til Miljøklagenævnet ledsaget af denne afgørelse og det materiale, som er indgået i sagens bedømmelse.

Klagefristen er 4 uger fra offentliggørelsen, hvilket betyder, at en eventuel klage skal være Sønderborg Kommune i hænde senest **onsdag d. 5. december 2012 kl. 15.00.**

Ansøgeren vil ved klagefristens udløb få besked, såfremt der er modtaget klager.

Søgsmål kan anlægges for domstolene i henhold til § 90 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v. Ønskes afgørelsens gyldighed afprøvet ved domstolene, skal sagen være anlagt inden 6 måneder efter godkendelsen er offentliggjort eller, hvis sagen påklages, inden 6 måneder efter at den endelige administrative afgørelse foreligger.

En klage over miljøgodkendelsen har ikke opsættende virkning på retten til at udnytte godkendelsen, medmindre Natur og Miljøklagenævnet bestemmer andet, jf. § 81 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v. Udnyttelse af godkendelsen kan dog kun ske under opfyldelse af vilkårene, som er fastsat i denne godkendelse. Udnyttelsen af godkendelsen sker på eget ansvar, idet Natur og Miljøklagenævnet i tilfælde af klage kan ændre eller ophæve en miljøgodkendelse.

Underretning

Meddelelse om godkendelsen er sendt til:

Ansøger:

Jens Peter Christiansen

Stevningnorvej 19, 6430 Nordborg

Konsulent:

Miljø & Natur Landbrugsrådgivning

Jakob Altenborg

Frellingvej 27, 8560 Kolind

Godkendelsen er sendt elektronisk til:

- Aabenraa Kommune, Teknik & Miljø
- Danmarks Naturfredningsforening
- Danmarks Naturfredningsforening, Lokalafdeling Sønderborg
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Det økologiske råd
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Ornitologisk Forening, Lokalforening Sønderjylland
- Naturstyrelsen
- Sundhedsstyrelsen v. Embedslægerne Syddanmark

Andre myndigheder:

Miljøcenter Ribe

Statsforvaltningen Syddanmark (Embedslægeinstitutionen)

12 Konklusion

Sønderborg Kommune har behandlet ansøgningen om udvidelse efter § 11 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, og vurderer, at det ansøgte må antages ikke at få væsentlig indflydelse på miljøet.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

Der gives derfor godkendelse til udvidelse af produktionen på Stolbro Nørregade 10, 6430 Nordborg.

13 Generelt

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen. Hvis godkendelsens udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

Godkendelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeloven, planloven, m.v.) skal søges separat.

Hvis virksomheden udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, der medfører forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, skal dette godkendes af Sønderborg Kommune, før udvidelsen eller ændringen sker (jf. § 11 stk. 3 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser – og så selv om disse regler eventuelt må være skærpede i forhold til denne godkendelse.

Susanne Bigum Mortensen

Landbrugsafdelingen

Natur og Miljø

Sønderborg Kommune

14 VILKÅR

14.1 GENERELT

1. Vilklårene i denne godkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen udnyttes.

2. Husdyrbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne miljøgodkendelse, herunder ansøgningsmaterialet, supplerende oplysninger, den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilkårene i denne godkendelse og senere afgørelser foreskriver andet.
3. Godkendelsen skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år. Er produktionen ikke fuldt gennemført til disse datoer, vil godkendelsen kun gælde for den produktion, der er registreret i løbet af årene.
4. Såfremt produktionen ikke er nået op på 186,05 DE senest 3 år efter godkendelsens meddelelse, skal Sønderborg Kommune underrettes om besætnings/produktionens størrelse på dette tidspunkt.
5. Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængeligt på virksomheden. Eventuelt driftspersonale skal være orienteret om godkendelsens indhold. Ansøger har ansvaret for at eventuelle udenlandske medarbejdere også er bekendt med godkendelsens indhold.

14.2 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

6. Der må ikke anvendes blanke eller reflekterende materialer på de nye stalde.
7. De nye stalde skal opføres mht. farver og materialevalg som beskrevet i ansøgningen og så de harmonerer med de eksisterende bygninger. Bygningerne må maksimalt være 6,5 m over terræn. Eventuelle afvigelser i forhold til det ansøgte, fx afvigelser i grundplan og placering, vil blive vurderet i forbindelse med indsendelse af byggeansøgning. Bagatelagtige afvigelser vil kunne accepteres. Større afvigelser vil udløse krav om tillægsgodkendelse eller ny miljøgodkendelse afhængigt af den aktuelle situation.
8. De nye bygninger skal opføres i samme kote, som de eksisterende bygninger.
9. Jord, som flyttes i forbindelse med etablering af nye bygninger, må udlægges i et maksimalt 50 cm tykt lag på arealer, som ikke er omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3. Sønderborg Kommune skal orienteres om, hvor jorden flyttes hen og hvor stor en mængde der flyttes.
10. Levende hegn rundt om ejendommen skal vedligeholdes for at ejendommen fortsat er indpasset i landskabet.
11. Der skal plantes omkring gyllebeholderen og bygninger som vist i bilag 3 og 4. Der skal etableres en beplantning, som i løbet af 4-5 år giver en vedvarende, effektiv afskærmning. Beplantningsbæltet skal bestå af min. 3 rækker, og være plantet senest ét år efter gyllebeholderen og bygningerne er opført. Beplantningen skal vedligeholdes.
12. Beholdere til flydende husdyrgødning, der placeres uden tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer, skal fjernes og området genetableres, når gyllebeholderne ikke længere er nødvendige for driften.

Afstande

13. Den nye drægtighedsstald skal placeres mod skel til matrikel nr. 195, Stolbro, Egen i en afstand af minimum 7 m fra skellet, i forlængelse af eksisterende stald.

14. Den nye farestald skal etableres på vestlige side af eksisterende bygninger i en afstand af ca. 24 meter til skellet.

14.3 HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT

Husdyrholdet og staldanlæg

15. De nye bygninger skal opføres som beskrevet i de medsendte tegninger/skitser.
16. Der stilles vilkår til etablering af fast gulv (25-49 %) i de nye staldbygninger 1.1.1 og 1.1.2
17. Husdyrbruget må drives med en maksimal årlig produktion på 800 årssøer med smågrise til fravæning ved 7,2 kg. Dyrene må fordeles i staldene med følgende maksimal belægning i staldene:

Dyrehold og staldtype for ansøgt drift	Staldafsnit nr.	Antal årsdyr	Stipladser	DE
Årssøer, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, delvist spaltegulv	1.1.1. (ST-32218)	800	540	129,96
Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv,	1.1.2. (ST-32218)		180	38,79
Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv	1.1.3 (ST-32219)		80	17,30
Dyreenheder i alt	-		186,05	

Det er antallet af søer, som er bindende, idet antal DE kan variere med opdateringer af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

18. Der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger og dokumentation for antal og vægt af indsatte søer, antal dyr bortskaffet til destruktion, antal og vægt af dyr sendt til slagtning samt eventuelt solgte levende dyr. Dokumentation kan være i form af E-kontrol eller kvitteringer fra indkøb, destruktionsanstalt, slagteri m.v. Driftsjournalen skal fremvises til miljømyndigheden på forlangende, og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.
19. Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation for de seneste 3 år for dyreholdets størrelse i form af gødningsregnskab, driftsregnskab på ejendommen, CHR udskrifter, effektivitetskontrol.
20. Der skal på ejendommen være mulighed for, at tilsynsmyndigheden kan føre tilsyn med dyreholdets størrelse ved optælling af dyr i staldene.

Ventilation

21. Alle ventilationsanlæg skal jævnligt efterses og rengøres minimum årligt – for staldafsnit med holddrift skal der rengøres efter hvert hold. Data skal føres ind i en

driftsjournal. Driftsjournalen skal gemmes i fem år og forvises miljømyndigheden på forlangende.

22. Ventilationsanlægget skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for det pågældende anlæg.

Gyllekøling

23. Gyllekanalerne i staldafsnit 1.1.1 og 1.1.2, i alt 1000 m², skal være forsynet med gyllekølingsanlæg. Anlægget skal køre med en effekt på minimum 15 W/m² for at opnå en ammoniakreduktion på 15 %. Samlet skal køleeffekten være mindst 50 kW på staldanlægget. Varmepumpens kapacitet skal dimensioneres herudfra.
24. Inden ibrugtagning skal der indsendes en beregning til Sønderborg Kommune for antal varmepumper og kapacitet samt deres nødvendige driftstid (timer pr. år) for at opnå en ammoniakreduktionsprocent på 15 %. Varmepumperne skal være forsynet med timetæller. Den månedlige driftstid skal indføres i en driftsjournal og forevises på forlangende. I driftsjournalen skal endvidere noteres, når/hvis der sker driftsstop samt årsagen hertil.
25. Der skal monteres en typegodkendt elmåler, der måler varmepumpens elforbrug. Elmåleren skal være forsynet med automatisk datalogning, der som minimum registrerer måneds- og årsforbruget af strøm målt i kWh.
26. Køleanlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem samt en alarm og en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage i varmesystemet stopper anlægget. Anlægget må ikke kunne genstarte automatisk efter driftsstop.
27. Der skal udføres en årlig service på anlægget. Denne service skal udføres af en installatør med køleautorisation. Anlægget skal i øvrigt vedligeholdes ifølge fabrikantens anvisninger.

Fodring

28. Der skal føres driftsjournal over mængden af forbrugt husdyrfoder og opstået spild.
29. N ab dyr pr. årssø på maksimalt være $N \text{ ab dyr pr årssø} = ((F_{Eso} \text{ pr. årssø} \times \text{gram råprotein pr. } F_{Eso}) / 6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257)$

$$N \text{ ab dyr pr årssø} = 24,37 \text{ kg N/år}$$

Dokumentation i forbindelse med overholdelse af ovenstående fodringsvilkår skal følge reglerne for type 2 korrektion i gødningsregnskabet. Denne dokumentation kan f.eks. være effektivitets-/produktionskontrol, foderkontrol, ajourførte foderplaner eller lign. Dokumentationen skal mindst dække en sammenhængende periode på 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar det næste efterfølgende år.

30. Foderrecept eller indlægssedler fra indkøb af foder skal gemmes mindst 5 år og forevises miljømyndigheden på forlangende.
31. Der skal anvendes Teknologiniveau 1 for fosfor i sofoder.

Teknologiniveauet er defineret ud fra følgende forudsætninger:

Anvendelse af fytase i doseringen 100 % af standarddosis i færdigfoder og 60 % i hjemmeblandet foder. Denne dosering svarer til den oprindelige anbefaling fra enzymproducenterne jf. Teknologiblad Fosforindhold i sofoder 31.5.2011.

Niveauet skal dokumenteres i form af logbog/produktionskontrol eller indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter, som skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

32. Der skal anvendes fasefodring.
33. Det skal kunne dokumenteres, hvor meget der årligt anvendes af de forskellige foderblandinger til drægtige søer og søer i farestalden.

Energi og vandforbrug

34. Virksomhedens el-forbrug skal kunne dokumenteres for tilsynsmyndigheden, f.eks. ved kvittering fra el-selskabet. Dokumentation skal opbevares i 5 år og fremvises tilsynsmyndigheden på forlangende.
35. Hvis virksomhedens elforbrug overstiger 200.000 kWh/år skal der foretages et energieftersyn inden 1 år efter at elforbruget overstiger ovenstående. Besøgsrapporten fra energieftersynet skal fremsendes miljømyndigheden, og eventuelle forslag til forbedringer, som via en besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter ansøgers modtagelse af besøgsrapporten.
36. Vandforbruget registreres i en driftsjournal årligt. Journalen skal opbevares i 5 år og forevises miljømyndigheden på forlangende.
37. Hvis husdyrbrugets vandforbrug overstiger 4500 m³, skal ansøger sende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor forbruget er steget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.
38. Der skal udføres kalibrering af drikkevandsanlægget hvert år som noteres i driftsjournal.

Restvand herunder regnvand

39. Al vask af maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester, samt grisetransportvogne og marksprøjte skal foregå på støbt plads med bortledning af restvandet til gyllebeholder eller opsamlingsbeholder.
40. Der stilles vilkår til, at der indhentes en udledningstilladelse fra Sønderborg Kommunes afdeling for Vand og Jord til udledning af tagvand.
41. Vand fra befæstede oplagspladser og omfangsdræn betragtes som restvand og skal tilledes beholder for flydende husdyrgødning.

Affald

42. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning m.v.
43. Spild af olie og kemikalier og flydende farligt affald skal opsamles straks. Der skal til enhver tid forefindes opsugningsmateriale på virksomheden.

44. Alt opsamlet spild indeholdende olie og kemikalier (herunder grus, savsmuld eller lignende anvendt til opsugning) skal opbevares og bortskaffes som farligt affald.
45. Medicinrester (inklusive vaccinerester) skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende og skal opbevares i originalemballage. Brugte kanyler opbevares i kanylebokse. Medicinrester og brugte kanyler skal afleveres til apoteket. Tom medicinemballage kan bortskaffes som brændbart affald.
46. Spildolie eller andet flydende farligt affald skal opbevares i egnede beholdere under tag og stå på rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige og spild ikke ødelægger de andre beholdere. Beholderne skal være mærket med indhold. Under beholderne skal der være en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles.
47. Oplagspladsen skal tydeligt mærkes med information om hvilke typer affald, herunder kemikalieaffald, der opbevares og hvilke forholdsregler, der skal tages ved uheld, spild og brand.
48. Fast farligt affald som fx brugte olie- og brændstoffiltre skal opbevares indendørs i en beholder, der er resistent overfor olie og brændstof. Batterier, elsparepærer og spraydåser skal opbevares indendørs til de bortskaffes. Batterier opbevares i en syrefast beholder.
49. Ikke-genanvendeligt affald skal bortskaffes efter behov, dog minimum én gang om året.

Råvarer og hjælpestoffer

50. Nye olieprodukter og kemikalier skal opbevares i egnede beholdere som er tydeligt mærkede med indhold. De skal placeres under tag og beskyttes mod vejrlig på en oplagsplads med impermeabel belægning uden afløb. Oplagspladsen skal være indrettet således, at spild af olie og kemikalier kan holdes inden for et afgrænset område og uden mulighed for afløb til jord, grundvand, overfladevand og kloak.
51. Ved håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier m.v. må der ikke opstå spild med deraf følgende risiko for forurening af jord og grundvand
52. Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
53. Påfyldning af dieselolie skal ske under konstant overvågning.

Driftsforstyrrelser eller uheld

54. Bedriften skal indrettes og drives, så spild og andet ukontrolleret udslip af forurenende stoffer forhindres eller forebygges, og sådan at skadernes omfang begrænses, hvis der alligevel sker uheld.
55. Der skal indsendes en beredskabsplan senest tre måneder efter at udnyttelsen af godkendelsen er påbegyndt. Planen skal oplyse om, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på be-

driften og være udformet på et sprog som hver enkelt kan forstå. Planen skal opdateres hvert 2. år.

56. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til Alarmcentralen, tlf.: 112 og efterfølgende straks at underrette Tilsynsmyndigheden, Landbrugsgruppen, Sønderborg Kommune, tlf.: 8872 4085.
57. Uheld, herunder svigt af de forureningsbegrænsende foranstaltninger, der medfører forurening af omgivelserne, skal straks udbedres og anmeldes til tilsynsmyndigheden/-beredskabet.
58. ”Nærved uheld” skal noteres, og der skal udarbejdes procedure med henblik på at forebygge situationen fremover. Driftspersonalet skal gøres bekendt med proceduren.

14.4 GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING

Flydende husdyrgødning

59. Der skal altid være en opbevaringskapacitet på mindst 9 måneder på husdyrbruget
60. Ny og eksisterende gyllebeholder på skal overdækkes med fast overdækning. Efter endt omrøring og fraførelse af gylle skal overdækningen lukkes umiddelbart efter. Skader på fast overdækning skal udbedres hurtigst muligt.
61. Overdækningen af de to gyllebeholdere skal være ens og mørke, dvs. mørkegrå eller mørkegrønne.
62. Hvis der, i stedet for at der bygges en ny gyllebeholder, lejes kapacitet på en anden ejendom, skal der fremsendes dokumentation til Sønderborg Kommune på, at det generelle ammoniakreduktionskrav og de vejledende emissionsgrænseniveauer overholdes på anden vis.
63. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og skal foregå på en måde, der medfører mindst mulig gene for omgivelserne.
64. Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet.

Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvlæssende fyldetårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.
65. Hvis en gyllebeholder tages ud af drift skal det anmeldes til kommunen. Gyllebeholderen skal rengøres og hvis den afmeldes beholderkontrol, skal den gøres uanvendelig inden førstkommande 1. januar.
66. Ændringer af opbevaringsaftaler skal skriftligt meddeles miljømyndigheden.
67. Dræn tættere end 15 m fra gyllebeholder skal sløjfes.

14.5 FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Lugt

68. Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således at lugtgener som vidt muligt begrænses. Landbrugsdriften må uden for ejendommens areal ikke give anledning til lugtgener, som af tilsynsmyndigheden vurderes til at være væsentlige.
69. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at bedriften giver anledning til flere lugtgener for omkringboende end forventet, skal bedriften udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som accepteres af tilsynsmyndigheden og derefter gennemføres.

Transport

70. Ved transport af gylle på offentlige veje skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal dette straks opsamles.
71. Såfremt det anslåede årlige antal transporter i forbindelse med projektet, der fremgår af afsnit 5.7, overstiges med mere end 10 %, skal kommunen orienteres. Kommunen vurderer, om det stigende antal transporter medfører væsentlige gener for de omkringboende.

Støj fra anlægget og maskiner

72. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer: Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver referencetiden inden for den pågældende periode.

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer) Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-07 (1/2 time)	Alle dage kl. 22-07 Maksimal værdi
55 db (A)	45 db (A)	40 db (A)	55 db (A)

Miljømyndigheden kan forlange, at husdyrbruget skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som "miljømåling - ekstern støj" i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993. Dokumentationen skal tilsendes miljømyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningen. Tidsfrist herfor aftales med miljømyndigheden.

Dokumentationen skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målingerne/beregningerne skal foretages og afrapporteres som "Miljømåling - ekstern støj". Målingen/beregningen skal foretages for de mest støjbelastede områder udenfor husdyrbrugets grund, under de mest støjbelastende driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden. Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A). Hvis støjgrænserne er overholdt, kan der kun kræves en årlig støjmåling. Udgifterne til dokumentation skal betales af husdyrbruget.

Fluer og skadedyr

73. Der skal overalt på ejendommen føres en effektiv fluebekæmpelse samt forebyggende foranstaltninger mod fluer. Fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.
74. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning og foderrester m.v., så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).
75. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Støv fra anlæg og maskiner

76. Landbrugsdriften må uden for ejendommens areal ikke give anledning til støvgener, som af tilsynsmyndigheden vurderes til at være væsentlige.
77. Stalde, anlæg og udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støv- og lugtgener i området uden for ejendommens grund.

Lys

78. Belysning omkring driftsbygningerne skal være forsynet med bevægelsessensor, så der kun er lys i forbindelse med aktiviteter.

Afsætning af husdyrgødning til anden bedrift

79. Der må afsættes husdyrgødning til bedriften biogasanlæg som må modtage husdyrgødning svarende til 361,51 DE.
80. Gyldig kontrakt for afsætning af husdyrgødning inkl. kortbilag skal til enhver tid kunne fremvises. Kontrakten skal sendes til miljømyndigheden senest tre måneder inden anlægget tages i brug.

14.6 BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK

81. I staldafsnit 1.1.3. skal staldsystemet leve op til bedste tilgængelige staldsystem senest ved næste gennemgribende renovering af inventaret / senest 2027.
82. Virksomheden skal til en hver tid ved beregninger kunne dokumentere, at emissionsniveauet er overholdt. Dette gælder også selvom godkendelsen kun delvist udnyttes

14.7 HUSDYRBRUGETS OPHØR

83. Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune.
84. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages en oprydning, som kan accepteres af Sønderborg kommune, herunder:
 - a. Staldanlæg, fortank med rørsystemer, gyllekanaler/-kummer m.v. tømmes og rengøres. Gødningsrester og restvand skal bortskaffes efter gældende regler.
 - b. Alle olietanke tømmes

- c. Restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. skal bortskaffes i henhold til Sønderborg Kommunes affaldsregulativer.

14.8 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

- 85. Nedenfor er en opsummering på hvad der skal registreres i driftsjournal, der skal opbevares på bedriften i minimum 5 år og skal fremvises til tilsynsmyndigheden, såfremt der anmodes herom:
 - a. Hvornår der er foretaget aflæsning af el-, vand-, diesel- og fyringsolieforbrug samt aflæsningsværdier og hvad evt. der er foretaget for at reducere forbruget
 - b. Hvornår, der har været udført autoriseret kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gylletransport, samt de fejl og mangler, der måtte være konstateret og udbedret.
 - c. Der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger og dokumentation for antal indsatte søer og søer bortskaffet til destruktion, antal og vægt af dyr sendt til slagtning samt solgte levende dyr.
 - d. Foderforbrug og foderspild
 - e. Hvornår der er foretaget kontrol og rengøring af ventilationsarrangementer
- 86. Til dokumentation for, at vilkår vedr. fodringen er overholdt skal der foreligge foderanalyser / faktura for indkøbt foder/ beregning fra konsulent i forbindelse med gødningsregnskab (vilkår 34).
- 87. Den ovennævnte dokumentation skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkårene i godkendelsen er overholdt – uanset driftsmæssig sammenhæng med andre produktionsanlæg. Registreringerne skal opbevares tilgængeligt på virksomheden i minimum 5 år og skal fremvises til tilsynsmyndigheden, såfremt der anmodes herom.

Liste over egenkontrol:

Følgende skal registreres i driftsjournal, der skal opbevares på bedriften:

- Antal producerede dyr
- Gennemsnitlige vægtintervaller (indgangs- og afgangsvægt/slagtevægt)
- Foderforbrug pr. kg tilvækst
- Det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEsv i foderblandingerne.
- Hvornår, der har været udført autoriseret kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gylletransport, samt de fejl og mangler, der måtte være konstateret og udbedret.
- Hvornår der er foretaget en tilstandsvurdering af grav og tanke til opbevaring af valle og hvad der er foretaget for at rette fejl og mangler
- Hvornår der er foretaget rengøring / desinfektion af staldafsnit 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3.
- Hvornår der er foretaget aflæsning af el-forbrug / vandforbrug samt aflæsningsværdier og hvad evt. der er foretaget for at reducere forbruget
- Hvornår der er foretaget aflæsning af gyllekøleanlæggets effektivitet. Hvornår der er foretaget kontrol og justering af gyllekøleanlægget, og hvad der er evt. er udført af vedligehold
- Om og hvornår der har været driftsstop af gyllekølingsanlæg, hvor længe, og hvorfor samt hvad der evt. er foretaget for at rette fejl og mangler
- Aflæsningsdata for timetæller på gyllekøleanlæg, el-pumpe, samt hvad der evt. er foretaget for at rette fejl og mangler

Lovgrundlag

Grundlag for vilkår og lovgivning

Godkendelsens Vilkår er meddelt med baggrund i kommunens vurderinger og i følgende af Miljøstyrelsens love, bekendtgørelser, vejledninger og orienteringer:

- Vejledning 2006 om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug
- Vejledning nr. 2/2001 Luftvejledningen
- Vejledning nr. 5/1984 Ekstern støj fra virksomheder
- Vejledning nr. 6/1984 Måling af ekstern støj fra virksomheder
- Vejledning nr. 6/1997 om kontrol af gyllebeholdere
- Vejledning om logbog for beholdere med flydende husdyrgødning
- Vejledning nr. 7/1993 om Erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.m.
- Vejledning nr. 3/1994 om tilsyn med landbrug
- Vejledning nr. 12/1992 Om Håndhævelse af Miljøbeskyttelsesloven
- ”Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde” udgivet af FMK

Lovgivning

Udover Vilkårene i nærværende miljøgodkendelse er virksomheden underlagt bestemmelserne i gældende love og bekendtgørelser.

- Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (Lov nr. 1572 af 20. december 2006)

Udover Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, kan bl.a. følgende love og bekendtgørelser, regulativer og forskrifter mv. være relevante for virksomheden:

- Miljøbeskyttelsesloven (Lov nr. 358 af 6. juni 1991)
- Naturbeskyttelsesloven (Lov nr. 749 af 21. juni 2007)
- Vandløbsloven (Lov nr. 89 af 21. juni 2007)
- Bek. nr. 648 af 18. juni 2007 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.
- Bek. nr. 1415 af 12. december 2011 om affald.
- Bek. nr. 764 af 28. juni 2012 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.
- Bek. nr. 723 af 12. december 1997 om kontrol af beholdere for flydende husdyrgødning, ensilagesaft og spildevand.
- Bek. nr. 360 af 24. maj 1993 om undervisning for erhvervsmæssige brugere af bekæmpelsesmidler samt ændringer heraf.
- Bek. nr. 533 af 18. juni 2003 om bekæmpelsesmidler
- Bek. nr. 1321 af 21. december 2011 Olietankbekendtgørelsen
- Bek. nr. 408 af 1. maj 2007 Bekendtgørelse om internationale naturbeskyttelsesområder.
- Sønderborg Kommunes Regulativ for erhvervsaffald, April 2012
- Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier, Forskrift 1/2011 i Sønderborg Kommune
- Regionplan for Sønderjyllands Amt 2005-2016